

ELŐFIZETÉS.

HELYEN:

Egy évre 20 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre ... 7 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 22 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre ... 8 korona.
Egy hónap 2 k. 50 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasútiak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Pentek, október 13.

Csapataink bevonultak Sinajába.

Bécs. A Neue Freie Presse arról értesül, hogy Falkenhayn magyar és német csapatai bevonultak Sinajába.

(Sinaja az oláh királyok nyaraló helye. Husz kilométerre délre van a magyar határtól. A szerk.)

Három székely város.

... Es megrázkódtak a székely hegyek s lepergették fehér hermelenköpenyükről a esuszó-mászó férgöket. A királyi paláston kártévő rovarok akartak élőködni, havasok havában booskor-nyomot vágni, hogy mire „zöld erdők harmatát hóval lepi be a tél”, pusztasággá válják a székelyföld: boldog kis faluk helyén féregnyomok, városokból üszkös romok meredjenek a könyves magyar szemek elé. Rettenetes elgondolni, hogy így lehetett volna!

De jött a nagy tisztogatás... Óriási Zacherlines tartályok gördültek a székelyek országa felé: acélcsövek, rézhengerek, vashordókban irtószerek s kezdődött a döghullás a székelyföldre lopakodott férgek között. Vérszívó csápjaikat sietve húzták ki a magyar föld testéből s menekült az undorító társaság, amerre látott. Egy része még szívós élősdik macacssággal akart maradni az erdélyi mezők dus televényein: ezeket most vakarják le a görgényi havasok fehér bőréről a jó honvéd szuronyok. Jó emberek, igaz szívek tanyája: drága székelyföld szabad lesz! Ujra nemsokára. Szabad lesz! Örökre, mint lakóid szárnyaló lelke s mint a vadgalambok lombos erdőidben. Egykét falucskád virágos udvarán. még ott éktelenkedik a rusnya ellenség, néhány kis házad faragott kapuján az hordja még el szerzett javaidat s magasra megvetett tornyos nyoszolyádon az sározza még be patyolat párnádat... De a gyönyörű városok, melyeken keresztül „az el nem fajult, drága gyöngyöt érő” székelyvér korring: újra a mieink! Milliós és milliós magyar szív dobban meg mindenik hallattára: *Közdivásárhely, Szepsiszentgyörgy, Csíkszereda!* Csengenek, mint a vort arany, zengenek, mint a kristálypoharak, szikráznak, mint a poharakba töltött küküllőmenti óborok ezek a szép városnevek, ősi székelyszavak, magyar mártíromság három szenvedői!

Most pedig teljeseadjék be az örök igazság süvő törvénye. Mindaz az

átok, amelyet felénk küldtek, nekünk szántak — hulljon vissza rájuk és az ő országukra; legyenek hasonlósak a bibliai folyóhoz, amely kitört medréből, de midőn vissza akart abba huzódni: nem lelte meg a régi ágyát többé s mocsárrá változott; teljék be rajtuk az ő székely balladák örök igazsága: — Ki az égre köp: az visszahull rá!

Fut az oláh a görgényi havasokból.

(Csapataink helyt álltak az olasz fronton.)

Budapest, október 12. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti haretér:

A Vulkan-szorosnál meghínsultak a románok előretöréssel Brassó környékén az ellenség kénytelen volt a határszorosok felé hátrálni. A legutóbbi két napon itt 18 tisztet, 639 főnyi legénységet, egy nehéz ágyut, öt géppuskát, sok hadiszert szállítottunk be. A Görgény hegységben és a Felső-Maros mindkét oldalán is megtört a románok ellenállása. Csapataink üldözik az ellenséget. Kelet-Galiciában Slotwinától északra visszavertünk egy orosz előretörést.

Olasz haretér:

Csapataink a tengerelléki arcvonal déli szárnyán a nagy gyalogsági harcok harmadik napján is helyt állítottak az ellenség rohamával szemben. A Wippach-tól északra, valamint a folyótól délre egészen Lokvica vidékéig az olaszok minden támadását visszaverték. Oppachiasellától keletre és délre az ellenség tért nyert, Novavas a kezére került. Tovább délre a tengerig ismételtben benyomult egyes arcvonalrészekbe, de mindig újra kivertettük. Az alpesi csapatok újból kitüntették magukat. Az ütközetben elfogott olaszok száma 2700-ra emelkedett. A karinthiai és tiroli arcvonal egyes helyein gyengébb ellenséges osztagok sikertelen támadási kísérletekkel próbálkoztak. A Pasubion, ahol tegnapelőtt állásunkat a Cosmagonról a Roite hegyhátra vettük vissza, a nappal, az éjszaka nyugodtabban telt el.

Délkeleti haretér:

Haderőinknél nem volt jelentős esemény. Hófor altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Hátrálnak az oláhok az egész keleti fronton.

(Tovább folyik a Somme-csata.)

Berlin, október 12. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala:

A Somme mindkét oldalán a csata tovább tart. Az Ancre és a Somme között az egész arcvonalon a két fél tüzésége nagy erővel működött. Az angolok gyalogsági támadásai Thiepvaltól északnyugatra, valamint a Les-Sers—Guedecourt vonal felől jórészt már zárótüzünkben meghínsultak. Estefelé a horvol—bouchavesnes-i arcvonalból erős támadásokat kezdtek, amelyek a kora reggeli órákig folytatódtak. Az 58. gyalogezred és a 76. tartalék-gyalogezred állásai ellen Saillynál az ellenség hatszor támadott. Valamennyi erőfeszítése eredménytelen maradt, állásainkat mind megtartottuk. A Sommetől délre a harc Genermont és Chaulnes között tovább folyik. A franciák többszörös támadásait visszavertük. A genermonti cukorgyár, amelyért heves harc folyt, birtokunkban van. Ablaincourt faluban elkéseredett utcai harcok fejlődtek, amelyek még tartanak.

Keleti haretér:

Nem volt lényeges esemény.

Erdélyi haretér:

A Maros völgyben az ellenség az átkaroló támadásnak nem tudott ellentállani és tovább északra is megkezdte hátrálását. Az egész keleti arcvonalon üldözzük. A második román hadsereget határállásokba vetettük vissza. A két utolsó nap hegyi harcaiban 18 tisztet, 639 főnyi legénységet elfogtunk, egy 10 centiméteres ágyut, öt gépfegyvert, sok lőszeret és fegyvert zsákmányoltunk. A

Vulkán-szoros mindkét oldalán ellenséges előretöréseket visszavertünk.

Balkán hadszíntér:

Mackensen vezértábornagy hadserege portja:

A helyzet változatlan.

Macedóniai hadszíntér:

Cernánál számos ellenséges támadás meghiúsult. A Vardartól nyugatra és keletre az ellenség előretörései eredménytelenek maradtak. **Ludendorff, első főszállás-mester.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Görögország átadta flottáját az ententének.

— Távirati tudósítás. —

Athén. A Reuter-ügynökség jelenti: A francia flotta főnöke, Fournet tengernagy Görögországhoz intézett ultimátumában, az entente flottájának biztonsága érdekében, a Georgios Averos páncélos cirkáló és a Lenos és Kilkis sorhajók kivételével az egész görög flotta kiadását, továbbá Pireusz kikötő, valamint a larissai vasut átadását követeli.

Luganó. A Corriere della Sera jelenti Athénből: Egy óra múlva lejár Fournet admirális ultimátuma. Az entente bejelenti a további görög szigetek megszállását, a vasutak átvételét és a főutak ellenőrzését. Azt hiszik, hogy a görög kormány engedni fog az entente nyomásának. A Secolo szerint a görög kormány beleegyezik a flotta átadásában és Pireusz megszállásába. A Giornale d'Italia úgy értesül, hogy a görög vasutakat máris átadták az ententének.

Rotterdam. Athénből jelenti: Fouret francia tengernagy Görögországhoz intézett ultimátumában az erődök és parti-ütegek leszerelését is követelte, továbbá azon erődöknek átadását, melyek azon öböl felett uralkodnak, amelyben az entente flotta horgonyoz.

Athén. A Reuter-ügynökség jelenti: Ejjel tizenkét órakor a görög tengerészeti miniszter elfogadta az entente ultimátumát és a görög flottát feloszlatta.

Athén. A Reuter-ügynökség jelenti: A görög kormányhoz intézett ultimátumban a francia tengernagy kifejti, hogy az ország belsejében való tüzéségi és municiószállítások, a görög hajók mozdulata és a tartalékos szövetségek folytonos üzelmei azt az aggodalmat keltik, hogy a rendet oly helyeken fogják megzavarni, ahol a szövetségesek flottája horgonyoz. Azonkívül ennek folytán a szövetséges csapatok biztossága is veszélyeztetve van a Balkánon. Az ultimátum Kilkis, Georgics, Averoff és a Lemnos hadihajók lefegyverzését, a parti erődök leszerelését és annak a két erődnek átadását követeli, melyek az entente flotta horgonyzó helyei fölött uralkodnak. Követeli továbbá bizonyos kikötők ellenőrzését is.

London. A Daily Chronicle jelenti Athénből: A görög flotta lefegyverzését megkezdték. Hire jár, hogy a kisebb hajókat Szalonikibe küldik az ideiglenes kormány rendelkezésére, míg a nagyobb egységeket leszerelik és a Kegatsini öbölben hagyják. A francia flotta ma délután rendezavarás nélkül átvette az összes hadihajókat. Néhány hajónak legénységét már elkövetkezett. A kisebb hadihajókra fran-

cia legénység került. Athénben és Pireusban nyugalom uralkodik.

Rotterdam. Mytilinéből jelenti: A Hesperia-gőzöst, amelyen Venizelosz Krétából Mytilinébe utazott, megtámadta egy repülőgép, mely három bombát dobott a hajóra, de eredménytelenül. Az entente hajók a repülőgépet elűzték.

Hága. A Timesnek jelenti Szalonikiból: Sarraill ünnepélyesen fogadta Venizeloszt, akit hatalmas néptömeg ünnepelt. Az ázsiai partról az ellenséges ütegek hét lövést adtak le utközben a Thetis hadihajóra és a Hesperia gőzösré, amelyen Venizelosz megérkezett, illetve, mely ezt a hajót kísérte.

Hága. A Daily Mail jelenti Athénből: Az entente jegyzék átvétele után fél héttől fél nyolcig minisztertanács volt. Közvetlen azután a vezérkar főnöke közölte a miniszterelnökkel, a tengerészeti, hadügyi és belügyminiszterekkel, hogy a király a palotában rájuk várakozik. Valamennyien autómobilon Tatoiiba mentek, ahol félóra hosszat tanácskoztak. Kilencor a király Kephessiaba Miklós herceghez ment, ahol András herceggel, Palmer tengernaggal, tengerészeti miniszterrel tárgyalt. Tizkor a király Athénbe visszatért és újabb minisztertanácsot hívott egybe. Ejjelkor Tatoiiba visszatért és közben a tengerészeti minisztériumban minisztertanácsot tartottak. Egy órakor harmadik minisztertanácsot tartottak, amely reggel háromig eltartott.

Aradi hírlapíró a halál mesgyéjén.

Szudy Elemér az orosz fronton.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Pester Lloyd haditudósítója epizódokat közöl a kárpáti harcokból, amelyeknek egyike másika aradi vonatkozásánál fogva az Aradi Közlöny közönségét is érdekelni fogja.

Az a magyar divízió, amelynek jelenleg vendége vagyok — írja a hírlapíró — most kezdi berendezni téli szállását. Még az utolsó napokban is megkísérelték azonban az oroszok, hogy a Magyarországra vezető szorosokat tőlünk elragadják, mielőtt a tél ezt lehetetlenné tenné. Így keletkeztek egymásután rövid ideig tartó küzdelemsorozatok, aminek a hegység alkalmas s amelyek a megtámadottak éberségét és lélekjelenlétét a legnagyobb próbára teszik. Miután az ellenség a jablonicai szorost az osztrák-magyar és német nehéz tüzéség által elzárva találta, ismételt megkísérelte, hogy e helytől északra, Körösmezőnél törjön át. Ez áttörési kísérletek egyikét Csor-

dás Mihály őrnagyvezető fedezte fel, midőn ez egy magyar divíziót kötött össze a szomszédos seregrésszel. Minden habozás nélkül vette magát a kis őrnagy a sokszorosan erősebb ellenséges osztagra, azt visszaverte s kiindulási pontjukig üldözte, majd rohamra indult s közelharcba keveredett az orosz állások védőivel.

A magyaroknak messze előretolt őrállásai állandóan ki vannak téve orosz támadásoknak, miután azok letaposásuk az áttörésnek az előfeltétele. Egy ilyen őrség az oroszok tömegtámadása elől hátsó állásaiba vonult vissza s ez csak azáltal vált lehetővé, hogy a szomszédos őrség, jóllehet azt is erősen támadták és szorongatták, kitartott és az első oldalozó tüzelésével támogatta. Egy másik őrállást egy nap leforgása alatt 6 ízben támadtak meg az oroszok kézigranátokkal és gyors tüzelőgéppel, de jóllehet a legénység többsége nehéz sebet kapott, kitartott és a hátukba támadó oroszokat foglyul ejtették.

A szoros déli részén magyar vadászok rohamra indultak a fontos orosz támaszpont, Halalukavieze ellen. Csanga Gyula tartalékos zászlós ugrott először a legénységével az ellenséges lövészárokba, az oroszokat megadásra kényszerítette s a tüstént támadó orosz tartalékosok ellenrohamát oly hosszú ideig fenntartotta, míg a vadászok veszélyeztetett jobbszárnya erősebb állást vett s az ellentámadást visszautasíthatta.

A Zelény melletti harcokban az összes telefonvezetékeket szétrombolta az orosz pergőtűz. Ekkor Szudy Elemér zászlós fontos parancsokkal az orosz pergőtűz kelles közepén keresztül lovagolt, hogy a parancsokat rendeltetési helyükre szállítsa. Egy gránát közvetlenül lóva előtt robbant fel. A légnyomás a földhöz vágta őt, de ő heves tüdővérzése ellenére azonnal nyeregbe szállt s idejében átnyújtotta a parancsokat, amelyek annak a napnak az eredményét a mi javunkra döntötte el.

Fundul-Moldovinál egy ezredünket, amely visszavonulásunkat fedezte, az ellenség körülvette s tőlünk elválasztotta. Ez keresztülvágta magát az éjjel az erdőn s az utóvéd egy napon keresztül, egy kis helység pincéjében rejtőzött el, míg a következő éjjel egy ruthén leány vezette őket át a hegyen, közvetlenül az oroszok előtt a bataillonhoz vissza. Ez az ezred dolgozta keresztül magát egy őserdő járhatatlan bozótjain az oroszokig, megtámadta annak előőrseit, lelőtte a kozákokat, akik az ellenséges előőrseknek segítségére siettek. A Kukul vidékén elvesztett átmenetileg ez az ezred egy magaslatot, amelyet azonban az őserdei sűrűsége keresztül törve ismét visszacszerzett. Erre két napon egymásután, tízszer rohamoztak óriási tömegekben az oroszok a magaslat ellen, anélkül, hogy az ezredet megingatni képesek lettek volna.

Mostanában az erdős Kárpátokban az oroszok téli szállásaiknak a kiépítésére töreksznek, nagyobb esaták a helyen nincsenek, legfőleg kis összeapások, vagy robbantások. Ezzel ellentétben a magyar felderítő csapatok vakmerősége folyton nő s csaknem minden éjjel az orosz állásokig viszi kémlelő és felderítő osztagainkat. Egy ilyen éjszakai vállalkozásnál egy vadászcsapat Molnár Mihály hadnagy vezetése alatt egy ellenséges előretolt őrség és az orosz főállás közé csuszott. S a két oldalról pattogó tűz ellenére is megsemmisítette az ellenséges támaszpontokat, ahonnan a földérintés céljából 3 fogollyal tért vissza.

Oláhok kegyetlenkedése Fogarasban.

— Távirati tudósítás. —

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Hogy az oláhok Erdélyben mennyire megsértették viselkedésükkel a nemzetközi jogot és mily embertelen módon garázdálkodtak, arról a kormánybiztosok hivatalos megállapításai beszédesen tanuskodnak.

Fogarasban a német és a magyar lakosság egyrészt az oláhok összetartották és az Olt folyó partjához cipelték, korbácsokkal a folyóba kergették. A folyó mindkét partján álló oláh katonák aztán a part felé törekvő embereket ütlegelésekkel folytonosan visszautították a folyóba, mely mintegy harminc méter széles és másfél méternél mélyebb. Az oláh legénység, amely résztvett az embertelenségben, egészen az öntudatlanságig ittas volt. Ez a feltevés azért látszik nagyon valószínűnek, mert az oláh katonaság Fogarasban összehordta hordókban a városban lévő pálinka és szesz készleteket. *Simionescu tábornok*, a IV. oláh hadosztály parancsnoka Széll József főispán fogarasi magánlakásából az egész, igen értékes berendezést kocsin a vonathoz vitette, felrakatta és hazaküldte. Fogarasban az összes német és magyar üzleteket feltörték, az árukat elszállították. A lovak és marhák, valamint egyéb árukészletek rekvizálásánál az oláh katonai hatóságok a tulajdonosoknak sem pénzzel, sem utalványokkal nem fizettek.

Megverték a bolgárok a szerbeket.

(Monasztir nem lett az entente.)

— Távirati tudósítás. —

Szófia. Hivatalosan jelentik a bolgár főhadiszállásról: A macedon-front harcait befejezettek tekinthetjük. A három napos harcokban, a francia tüzéség hatalmas tevékenységének ellenére sem sikerült a szerbek vakmerő támadásainak a legesélyesebb eredményt elérni. A veszélyeztetett Monasztir ismét biztonságban van.

Szófia. A Zeppelinek és a repülőrajok támadásait, mivel a csernavodai hidat már használhatatlanná tették: Konstanza ellen irányítják. Konstanzaiban már napok óta hatalmas tüzés dúl. A kikötőben a nagy petróleumfinomító felrobbant. Hidroplánjaink megtámadták az orosz hadihajókat. Két hidroplánunk a Rosztizláv kilencezer tonnás és hátszáz főnyi legénységgel megrakott orosz csatahajót nagykaliberű bombákkal eredményesen bombázták. A fedélzeten több robbanást észleltek. A csatahajó harc képtelenné vált.

Hága. A Manchester Guardian a balkáni helyzetet az entente számára kedvezőtlennek ítéli. A szerencsétlen dunaátkelési kísérlettel — írja — a helyzetet még inkább megrontották. Félő, hogy Mackensen a Fekete tenger irányában fog előretörni, amikor is Sarrail hadseregét végleg megfosztanák attól a reménytől, hogy Oláhország győzelme esetén orosz segédseregeket kaphat.

Szófia. A főhadiszállás közli október 12-én: Macedóniai front: A Presba tótól a Cserna folyóig a szokásos tüzéségi tüzelés. A Cserna környékén élénk küzdelem. *Skocinier helység környékén hat egymásután következő támadást az ellenség nagy veszteségével visszavertünk.* Az ellenséges gyalogság kísérlete, hogy a Bobropolie-magaslattól nyugatra előrenyomuljon meghiúsult. A Moglenica völgyben élénk tüzéségi tevékenység, helyenkint gyalogsági és géppuskatüzelés és előretolt felderítő osztagok összeütközése. A Vardartól

keletre egy ellenséges zászlóalj, a mely heves tüzéségi előkészítés után Gogoroditza falutól délre lévő magaslatok ellen előretörni igyekezett, súlyos veszteségével visszavetettünk. A Belasica-Planina lábánál gyöngye tüzéségi tüzelés.

A Struma fronton a felderítő osztagok élénk tevékenységet fejtettek ki. Két ellenséges zászlóalj ama kísérlete, hogy heves tüzéségi tüzelés védelme alatt Baraklie—Drumaja irányában előrenyomuljon, tüzelésünkben meghiúsult. Messzire hordó ellenséges ágyúk bombázták Seres városát, miáltal több lakos meghalt. Az Egei tenger partján az ellenséges flotta az Orfonótól északra levő magaslatokat ágyuzta.

Román front: A Duna mentén helyenkint járőr csatározások. Dobrudzsában a helyzet változatlan. Előretolt csapatrészeink elűzték az ellenséget Multziova faluból, melyet megszálltak.

A Fekete tenger partján 10-én egy vízirepülőgép flottánk megtámadta Konstanza kikötőjét. A kikötői telepeken, valamint a petróleum tartályokban nagy tüzeket figyeltünk meg.

Aradi repülők hódolata a királynak.

— Bécsi tudósítónktól. —

A schönbrunni kert öreg fái alatt, emlékein merengve, sétál a mi jóságos öreg királyunk. A porondos utra lábai elé aranytallérokat dobál az őszi nap és zörgő sárga levelet az őszi szél. A multak felhőiből virágszirmokat havaz reá az emlékezet, majd sötét gondok fekete fátylalt borítja gondolataira. A fehér szobrok: ósok és vitézek márvány emlékei melán és szeretettel tekintenek egy század élő szobrára, akin nemes patinát hagyott az élet sok öröme és még több bánata.

Ez az őszi, októberi nap csodálatosan szép. A király kikivánczolt a pálmaház mesterséges kertjéből a szabad kert friss, langyos levegőjére. Oly jól esik sétálnia a hársak alatt, vagy megülni a Gloriett márvány terraszán. Ide látszik Bécs, a soha nem vénülő ifjú város, lármás örömeivel, emlékeiből élő palota-

soraival. Jól esik megismerni ezeket az őszi napsütésben, megfürödni a multak tavában, megünnepelni a jelent.

Az bizony! Megünnepelni! A király arcán futó mosoly röppen át. No lám: majd elfeledkezett erről. A 86-ik névnapról. Pedig Bécs ünnepel és ünnepel az egész birodalom: a kedélyes osztrákok és a hü magyarok. Mind szeretettel gondolnak ma a koronás főre és a sokat szenvedett szivre. S a szivet erre a gondolatra nagy melegség járja át, egy boldog öntudat: — nem éltem hiába!

De hirtelen megrebbennek a porondon a száraz levelek s a park fái zörögve dugják össze kopaszodó koronáikat. Ez a csuf őszi szél jelenti érkezését. Pár pillanat múlva kabát kerül a király vállára s szelid kezek tessékellik be a palotába. De a esalóka fény nem engedi nyugodni a tágas termekben, kimegy a balkonra s onnan nézi a fák ezerszin lombjait.

Most hirtelen föltéknit . . . Gépmadár motorjának zugása zeng a levegőben. Csakugyan! Ott jár már a park tulsó széle fölött. Az ám! Nem is egy . . . kettő; . . . amott is . . . három, négy, öt!

Öt gépmadár hasítja a levegőt. Mind a schönbrunni park fölött. Mit akarhatnak?

Keringenek, mint a sebes szárnyu sasok s egyszerre az egyikből kidobnak valamit. Sebes iramban száll lefelé a kis csomag, már látni, amint zuhan, szalagok repülnek utána s pár pillanat múlva a park gondozott útján hever, mint egy lelőtt madár, egy gondosag ütkötött kis csokor színes őszi rózsákkól. Azután megindul a gépmadarak virág-zuhatagja. Csokor-csokor után repül a schönbrunni kert utaira s himes pázsitjára. E virágosó egy pillanatra sem szünetel, a gépek mind lejjebb szállanak, keresik a királyt! Az egyik gép már ott zug a kastély tetőzete fölött, a pilóta megpillantja a balkonon ülő, ajkán boldog mosollyal szemlélgető királyt, ki kezével int a fiatal vakmerő hadnagynak. S a másik pillanatban egy jól sikerült dobással egy fehér krizantémokból kötött csokor repül a király lábai elé. Még egyszer üdvözetet int a király, felveszi a csokrot, amelyet gondos ügyességgel kötött át egy szerető kéz a magyar és az osztrák birodalom színeit viselő szalagokkal. A fehér krizantém virágok között egy kis elefántesontszinü papiros fénylik, rajta egy név:

Klein Ede Fliegerleutnant.

A király hosszasan elgondolkozott a névnapüdvözetnek e kedves formája fölött, aztán a szolgálattelvő kamarását hívatta s néhány perc múlva már röpült is a sürgöny a wien-neustadti repülő tábor felé:

Klein Eduard Fliegerleutnant urnak!

„Öfelségüt végtelenül kellemesen érintette az ön szokatlan uton hozzájuttatott névnapüdvözlete. Fogadja a kedves virágokért ön és Borbély kadett-örmeister ezért a valóban ötletes finom hódolatért a legkegyelmesebb ur meleg köszönetét. Paar gróf főhadsegéd.“

Azóta nincs boldogabb ember Klein repülőhadnagy és Borbély örmeister uraknál. A palotahölgyek s a magasrangu uraságok egyaránt sietnek nekik kifejezni üdvözetüket és szerencsekívánataikat, de őket semmi sem teszi annyira boldoggá, mint az a mosoly, amelyet az üdvözet szokatlan átadása közben megpillantottak, vagy legalább is látni véltek a mi öreg királyunk ajkain.

Wisszafoglaltuk Kézdivásárhelyt és Sepsiszentgyörgyöt.

(Bukarest a király és Bratianu ellen.)

— Távirati tudósítás. —

Budapest. Itt elterjedt megbízható hírek szerint, a szövetséges csapatok tegnap visszafoglalták a románoktól Kézdivásárhelyt és Sepsiszentgyörgy városokat.

Bécs. Az erdélyi fronton levő haditudósítók diadalt hirdető táviratai meggyeznek abban, hogy Falkenhayn nagyszebeni és brassói átkaroló csatája nemcsak a román I. és II. hadsereget tette tönkre, hanem a III. északi hadsereget is visszavonulásra bírta a görgényi hegyeken át kelet felé. A helyzet nemcsak azért örvedes, mert joggal lehet remélni, hogy Falkenhayn és Arz nagyszerű offenzívája hamarosan teljesen felszabadítja Erdélyt az oláh invázió alól, hanem azért is, mert csapataink azzal az erőteljes lendülettel, amellyel előretörték, a határátjárók kézrekerítésével áttették a harc színhelyét román földre. Falkenhayn csapatai máris elfoglalták Brassótól délre a tömösi szorosot és a ploesti vasuti csomópontot fenyegetik, amely Bukarestnek Moldvával való összeköttetését közvetíti.

Zürich. Pau tábornok a napokban Romániába utazik, ahol az oláh hadvezetés katonai tanácsadója lesz. Valószínű azonban az is, hogy teljesen átveszi az oláh hadvezetés irányítását. Párisban ugyanis nem hajlandók Románia érzékenységét respektálni és azon vannak, hogy a tehetségtelen oláh hadvezéreket tehetségesebbekkel pótolják.

Zürich. Bukarestben a hangulat teljesen Bratianu ellen fordult. Take Jonescu is megvonta a miniszterelnöktől a támogatását, sőt a miniszterelnökségre pályázva elősegíti a pártok Bratianu-ellenes törekvését. Csúpan a király ragaszkodik Bratianu személyéhez, mert benne saját támogatóját látja, miután a királyellenes hangulat állandóan növekvőben van. A szerencsétlen hanteri eseményekért őt teszi felelőssé.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az oláh vezérkar jelentése okt. 12-éről: Az északi és északnyugati fronton Tatrang mellett, könnyen visszavertük az ellenség támadásait. Psononál, a Tömös-völgyben csapataink tartják állásaikat, onnan északra Moccian (?) mellett véresen visszavertünk ellenséges támadásokat. Lainüenél, a Jiutól keletre és nyugatra levő magaslatokon az ellenséget Bagufelde irányában feltartóztattuk. Az Orsova melletti fronton tüzéségi párbaj. Déli front: Tüzéségünk ágyuzta Viddint, ahol nagy tüzeket okozott. A dunai fronton tüzéségi harc. Dobrudzsában nincs ujság. Ellenséges repülőgépek bombákat dobtak Konstanzára és a Dunamenti városokra.

Zürich. Semleges forrás szerint a románok véres veszteségei erdélyrészi szerencsétlen visszavonulási harcok közepette rendkívül nagyok voltak. E harcokra, úgy látszik, nem alkalmazható a foglyok, sebesültek és

halottak számának rendes mértéke. A harcok jellege és az ellenoffenzívára induló csapatok rendkívüli elkeseredettsége a halottak számát aránytalanul emelik. Az 1. és a 2. román hadseregek jóformán megsemmisülteknek tekinthetők. Csak demoralizált maradványaik voltak képesek maguknak a visszavonulásra utat törni. Azok a román osztagok, amelyek a nagyszebeni és az apáca-erdei véres összecsapásból menekültek, amint mondják, rendkívül szánalmas állapotban érkeztek a még intakt csapatokhoz. A románok eddigi összes veszteségei messze meghaladják a százazretet.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Pénteken: 3 a kis lány.

Szombaton: 3 a kis lány.

Agai Adolf emlékére.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Hazánk egyik legjelesebb és legérdemesebb prózáirója, Agai Adolf meghalt. Agai Adolf megteremtője volt a modern magyar tárcailrodalomnak, megalapítója a *Kis Lap*-nak és ezzel a magyar gyermekirodalomnak megalapítója és közel félszázadon át főszerkesztője a *Borszem Jankó*-nak. Mint Porzó, mint Csieseri Bors, mint Forgó bácsi egyaránt kiváló. Számos évtizeden át jóságos és lelkes tanítója és nevelője a fiatal írók generációjának, apostola a szépnak és jónak, a műveltségnek és a jóízűségnek, mulattatója kiesinek és nagyoknak, az egész magyar nemzetnek. Tartozó kötelességünk emlékének megörökítéséről gondoskodni. Erre hívjuk fel a jóérzésű magyar társadalmat. A bizottság: Vadász Lipót dr., m. kir. államtitkár, elnök, Alexander Bernát dr., Bácskai Albert dr., Bánóczy József dr., Beöthy Zsolt, Berezik Árpád, Berényi Sándor dr., Bér Dezső, Csók István, Dóczy Lajos báró, Herczeg Ferenc, Ignotus (Veigelsberg) Hugó, Kozma Andor, Márkus Miksa, Mezey Ferenc dr., Molnár Jenő dr., Ormody Vilmos, Rákosi Jenő, Schüchter Miksa dr., Szécsi Ferenc, Székely Ferenc, Szily Adolf dr., Vészi József.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatalához juttatott adományokat elküldjük a gyűjtő-bizottsághoz.

* A színház hírei. Három a kis lány új szereplőivel. Holnap pénteken Z. Váradi Margit éneklie ennek a gyönyörű operettnek Médika szerepét. Schubert búbajos dallamai két estén egymásután az ő ajkairól fognak felcsendülni. A többi szereplők maradnak a régiiek. — Névtelen asszony lesz a legközelebbi szenzációs ujdonság, melyre a legnagyobb ambícióval készül a társulat. A Magyar Színháznak ez volt az idén a legsikerültebb ujdonsága, mely lázba hozta a fővárosi közönséget. Az ujdonságban az egész társulat részt vesz. — Vasárnapi előadások. Vasárnap délután fél négykor mérsékelt helyárrakkal A Marci bohózatot operett ujdonság kerül színre ugyanabban a szereposztásban, mint a bemutatón volt. Este nyolc órakor a Három a kis lány marad tovább is a műsoron.

* Az emberirtó. (Dramai sláger az Urániában.) A legutóbbi műsorokban egy olyan drámát mutatott be a színház, mely az előkelő társadalom köréből vette tárgyát. Ma az alsó néprétegek közé ment a rendező s onnét vett egy témát, a mely már mindenféle feldolgozásba színre került, de a melynek erkölcsi fontossága szükségessé teszi azt, hogy minél többször, minél több formában kerüljön a közönség elé. Az öröklött lelki tulajdonság megőrző tragikumában való kirohanás, a kép. Pálinka az emberirtó mérge a mely ezt a sajnálatos erkölcsi romlást végzi. Apa és fiu szánalmas romlása, bűn a bűnbe, mely öntudatlanul keveredik ebben a színműben, a megdöbbenés erejével hat. Az apa szenvedélyes alkoholistája, a fia vásott gyermek az apja vére s két ilyen embert együtt látva mi sem következhetik más mint bűn, romlottság s utána bűnhődés. — *Homuculus*. A mai élet problémáinak megfilmesített mesterműve, a mely Berliambé, Drezdában és Bécsbe eddig nem ismert aranyu sikert aratott, legközelebb az Urániában.

* Nagy műkedvelő-előadás a menekültek javára. A Vörös Kereszt égisze alatt készül sok lelkesedéssel és odaadással a 21-iki nagy műkedvelő előadás, amelyet a kulturpalotában tartanak meg. A műkedvelő társaság aktuális magánszámokat és rövidebb lélegzetű darabokat és színpadi tréfákat fog előadni. Az előadásnak két hivatásos szereplője is lesz: Váradi Margit és Kertész Dezső. Tekintettel az előre megnyilatkozó nagy érdeklődésre, a jövő szombati előadásra jegyeket vasárnaptól kezdve előre lehet váltani ifj. Klein Mór papirkereskedésében. A jegyek ára: 1, 2 és 3 korona. A bevételt a menekültek segítésére fordítják.

* *Psylander az Apollóban*. *Psylander*, a legnagyobb moziszínész pénteken játsza a szezonban legelső új szerepét az aradi Apollószínházban. A Nordisk-filmgyár igazán festői gyönyörűséggel állította ki az „Egyiptom gyöngyét”, amelynek főszerepét természetesen *Psylander*-re bízta. Különös érdekességet ad *Psylander* mostani fellépésének az a körülmény, hogy eddigi szerepeitől eltérően egzotikus miliőben látjuk. Játékával újabb nagy sikerre számíthat. Maga a darab a legkiválóbb Nordisk-filmek közül való, amelyről elragadtatással írnak a fővárosi lapok is. A *Psylander*-ujdonság pénteken, szombaton és vasárnap megy az Apollóban.

* A királytigri. (Az Arany-sorozat második filmje az Apollóban.) Az amerikai „Arany-sorozat”-ot a Trilby kolosszális filmjével kezdte meg az Apolló. A sorozat többi filmjei még a Trilbynél is hatalmasabbak. Hétfőtől kezdve négy napon át vetíti az Apolló az Arany-sorozat második filmjét: „A királytigri” című négyfelvonásos nagystilű detektívdrámát. A főszerepet a mozi legújabb straja: Robert Warwick játsza. A királytigri úgy a meseszövéssel, mint a esemény megjátszásával és kiállításával fölülmulja az összes eddigi nagyszabású detektívkepeket.

* *Dr. Gar-el Hama* a diplomás gazember a címe azon 4 felvonásos detektív slágernek, a mit vasárnap mutat be közönségének az Erzsébet mozgószínház. Felesleges volna *Gar-el Hama* szereplését itt külön leírni, hiszen tudjuk azt mindannyian, hogy a detektív slágerek között az első helyett dr. *Gar-el Hama* foglalja el, amelyet a világhírű Nordisk film Compagnie gyár készített. A főszerepet 9 ujjú ember alakítja játsza, akit már igen jól ismer Arad város és az egész világ közönsége. Legközelebb: *A pilóta sors Carló Wieth a főszerepben*.

Oláh államférfiak, tábornokok és a nők.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Az öreg Bratianu Juonnak, a mostani oláh miniszterelnök apjának szobra van Bukarest egyik legszebb terén. A szobor felirata igen szatirikus és így hangzik:

— A nagy Bratianunak a hálás Románia.

Románia az öreg Bratianu miniszterelnöksége idején vesztette el Bessarabiát, tehát nem igen van rá oka, hogy Bratianut — az öreget — nagynak nevezze és hálás legyen iránta. De hát a szobrot nem is Románia emelte, hanem Románia pénzén az uralmon levő liberális párt, amelynek ezernyi oka van a vén Bratianunak hálálkodni, amiért a párt uralmát megszilárdította és neki a husosfazekakat biztosította.

Ennek az öreg Bratianunak a fia Románia mostani kormányelnöke, Bratianu Juon, aki apjától nemcsak családi és keresztnévét örökölte, hanem politikai ravaszságát, agyafurtságát, csalafintaságát, kétszínűségét és állhatatlanságát is. Az ellenzék Bratianu miniszterelnököt apjához minden tekintetben való hasonlatossága miatt nem is nevezi másképen, csak így:

— *Il ficsór de monument.* A szobor fia.

Igy aposztrofálják őt a kamarában az ellenzéki beszédekben és az ellenzéki lapok cikkei is így emlékeznek meg róla. Kedvenc kifejezése ez ezenkívül a népgyűlési szónokoknak is.

Bratianu Juon, a miniszterelnök, tanulmányai szerint mérnök. Van is oklevele. Mint mérnök azonban nem igen működött. Belekezdett a mesterségébe, de aztán hátat fordított neki és a politikára adta magát. Szakmájában azonban nem lehet valami kiváló férfiú, mert — úgy látszik — matematikához nem igen ért. A mostani háborús beavatkozással ugyanis alaposan elszámította magát és ennek még igen keserves következményei lesznek.

Bratianu Juon, aki fiatal korában igen csinos ember volt, igen korán nősült. Feleségül vett egy Kalimaki hercegnőt. Azaz helyesen mondva: feleségül kellett vennie. Bratianu bejáratos volt a Kalimaki hercegi családhoz, udvarolt az egyik leánynak és udvarlása hevében — úgy látszik — megfélemedezett a becsületéről és a tisztességről. A valódi igazság ebben a dologban sohase tudódott ki, de tény az, hogy az egyik Kalimaki herceg, a menyasszony bátyja, aki katonatiszt volt, revolverrel a kezében kísérte Bratianut az oltár elé, ahol a pápa gyorsan és minden különös pompa nélkül az új párt összeadta. Ugyancsak a fiatal Kalimaki herceg volt az, aki az esküvő után már a templom ajtajában elkergette Bratianut felesége mellől és ellene nővére nevében beadta a válást. A bíróság a házaspárt hamarosan szét is választotta.

Bratianu Juon, aki első ízben megjárta a donjuankodással, másodszor is léprement. Akkoriban még barátságban volt Marghilomanal és bejáratos volt annak házába. A nóta vége az lett, hogy elcsábította Marghiloman feleségét, egy született Stirbey hercegnőt. Marghiloman a csábító barátot és a hűtlen asszonyt kikergette a palotájából s feleségétől elvált. A férj nélküli asszony családja most már aztán Bratianutól követelte, hogy vegye el kedvesét, ami meg is történt. Marghiloman és Bratianu miniszterelnök nemcsak politikai ellenségek, hanem személyes ellenségek is.

A román hadseregnek két Bessarabesz-

ku-ja van. Testvérek. Mindkettő hivatásos katoná, az egyik a tüzérségnél szolgált, a másik pedig a lovasságnál. A tutrakáni hős futó tüzér Bessarabeszku volt. Azelőtt — egy ideig — ez is a lovasságnál szolgált. Még őrnagy korában sokkal több pénzt költött, mint amennyi jövedelme volt. Így bizony három-négy ízben is hozzányúlt a hivatalos pénzekhez. Megindították ellene a vizsgálatot, de mindannyiszor abba is hagyták. Bessarabeszku ezredének ugyanis a mostani Maria királynő, akkor még trónörökös volt a tulajdonosa, aki szeretett minden ünnepies alkalomkor és különösen a szemléken az ezrede egyenruhájában pompázni. Az ezred magasrangú tisztjeivel igen jó viszonyban volt Maria trónörökös és kedvencei közé tartozott Bessarabeszku is. Bessarabeszku nem egyszer járt a trónörökös palotájában s mikor az Szinajában nyaralt, ott töltötte szabadságát — sok más előkelő tiszttel — Bessarabeszku is.

Amikor tehát Bessarabeszku sikkasztásai miatt bajba került, a román trónörökös, a mostani Maria királynő mindig exponálta magát érte és Bessarabeszkunak egyszer sem görbült meg a haja szála. Mikor a lovasságnál tulságosan sokat sikkasztott, akkor ujja visszahelyezték a tüzérséghez. Rangjában gyorsan emelkedett és aránylag fiatalon lett tábornok, majd várparancsnok.

Visszaélés a dohányeladással (Érdekes aradi eset.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

A dohányosok soha olyan keserves napokat nem éltek át, mint az utóbbi hetekben. Általános a feljajdulásuk amiatt, hogy csak a legnagyobb erőfeszítés után tudnak dohányhoz, szivarhoz, vagy cigarettához jutni. Jellemző, hogy maga Teleszky János pénzügyminiszter ur csak diplomáciai körültekintéssel és különös összeköttetések segítségével tud annyi füstölőnivalót szerezni, amennyire a redukált igények mellett szüksége van. Némelyek szerint ugyan tulajdonképpen nincs is olyan nagy dohányhiány, mint ahogyan a trafikosok el akarják hitetni, hanem állítólag ezzel a cikkel is meg nem engedett üzérkedést folytatnak egyes dohányárusok.

A dohányneműk ára tudvalevőleg rég meg van állapítva és a pénzügyörsegek a legszigorúbban ellenőrzik azok betartását. Ha egyéb élelmi, vagy fontos szükségleti cikkek maximális árát túllépik az elárusítók, akkor kisebb nagyobb pénzbüntetésre, vagy elzárásra ítélik őket, azonban ha a dohányt a pénzügyminiszterium által megállapított árnál drágábban hozza forgalomba valamelyik trafikos, akkor statáriális módon végeznek vele: megfosztják a trafikjogtól. Eppen ezért a legtöbb tőzsdés nem meri megkockáztatni, hogy néhány filléres árnyereséget esetleg elveszítse nehezen megszerzett kenyerét.

Teljesen megbízható aradi polgárok állítása szerint azonban az egyes tőzsdetulajdonosok másképpen játszik ki a pénzügyi hatóság éber figyelmét. Tudvalevőleg napok óta alig lehet Aradon füstölőnivalót kapni.

— En azonban — mondta az Aradi Közlöny munkatársának egy tekintélyes aradi polgár — mégis hozzájuthattam néhány csomag dohányhoz. Elküldtem a tiszta közeli trafikba és arra kértem, adjanak nekem öt csomag dohányt. A fiu visszajött azzal az üzenettel, hogy nincs dohány, amire én újból visszaküldtem egy névjegygyel és ráírtam, hogy csak

legalább egy napra való dohányt küldjön a trafikos, akitől én sok év óta vásárolok füstölőnivalót. A fiu ismét visszajött azzal a meglepő üzenettel, hogy a trafikos hajlandó dohányt adni, de csak akkor, ha cigaretta papírt is vásárolok. Nem akartam a fiunak hinni és magam mentem el a trafikba. A tőzsdetulajdonos négyeszműközt megismételte előttem ezt a kijelentést és én csak hogy dohányhoz juthassak, megvásároltam tőle 3 kis csomag cigaretta papírt, amelynek az ára most 6 fillér, ő azonban csomagját 30 fillérért adta. Minden csomag cigaretta papírhoz adott egy pakli dohányt. Amint ebből látható, nem is olyan nagymérvű a dohányhiány, csak tudni kell a megszerzés módját.

Remélhetőleg a pénzügyi hatóság meg fogja akadályozni az ilyen üzérkedést.

Szekely fiuk közt a tábortüznél.

— Kiküldött tudósítónktól. —

Az s...i országuton — a Maros és az algyógyi hegyek között szalad, — kora hajnali szürkületben, szemembe köszöntött a — tél. Dérverte autók, lovak és trénszekerek gurultak le a hegyen, azok hozták magukkal. Nyomukban jött a köd, a hideg dermedtsége, messze, véres esataterék didergő rettenete, fagyott vér és fagyott sár és fagyott köny...

Az uton tábortüzek — mint megannyi csillag, — világoltak. Katonák ülték körül táradt, törődött harcosok, pihenésre várók, pihenésre vágyók. Jöttek a végtelenből rohanó sineken, Nagymagyarországon által, amerre elengedte őket a volhyniai moesár rengeteg. A vonat kirkakta magából a vitézeket s most itt vannak a szekely földön, ahová már idehallik a Hargita zugása, Oltnak mormolása... Únek mozdulatlan, a rözse bevilágolja arcuk keményjét, egy-egy vashavert szobor mindahány, a szavuk alig hallik.

A hegyről újabb és újabb lovak, autók, szekerek gurulnak alá, nyalka huszárgyerekek nyargalásznak, — adj Isten, mérrül, hová, — térül-fordul a szó, földi is akad, paronázás járja, marosszék legényei mondókaik mondják.

— A Galibás Aron elesett. Bánkorsós Mózesnek a lábát hordta el a gránát a Bugnál. Vitéz gyerek volt, a németek medáliát akasztottak a nyakába, merhogy mink a nimetekkel voltunk.

Büszkén mondja a szót a szekely baka, büszkébben mondogatja a teleletet a marosszéki huszár.

— Fene gyerek vót Bánkorsós Mózes a falunkban is. Kár a lábáért, a medáliára meg rászógált biztonságosan. A nimet is jónépség, de mán hogy münk es kutya katonák vagyunk. Münk es fejére lappintunk az olájnak. De az mit az bajorosoktól láttam, kutya volt az münk dolgánál. Az oséphadaró nem esépel s jégeső nem véri ugy el az jázminbokrot, mint ahogy az bajoros vérté holtá az Olt mentén az olájságot.

Megrándulnak a marcona bajszok, a zsebekbe dugott kezek szorításra merednek, a szivekben tombolva jajong a gyűlölet keserűsége, a bosszu lihegése, a fájdalom befelé esorduló könye. Már nincs szó, már nincs beszéd, csak gondolat van, a szekely koponyák dobzenetes nekiiramodása, amely ide öleli a tábortüzek köré egész szekelyföldet, oláh járta földjeivel, kipusztított, néma faluival, jeltelen sirok százával, árva, otthontalan népek gyötrelmével, s bizakodó hitével.

Mer hogy münk es kutya katonák vagyunk. (rrk.)

Amerika megtüri vizein a német buvárhajókat.

— Távirati tudósítás. —

Hága. Diplomáciai körökben úgy hírlik, hogy a londoni amerikai nagykövet, Anglia jegyzékére a következő válaszigjegyzéket nyújtotta át:

A német U. 53. tengeralattjárónak newyorki látogatása mindenben a nemzetközi jog szabályainak betartásával történt. Az Uniónak semlegesége érdekében vissza kell utasítania, hogy a népjogot szemmel tartó buvárhajókat, eltekintve attól, hogy kereskedelmi, avagy hadihajók, az amerikai kikötők felkeresésétől eltiltsa. A buvárhajók tevékenységének helyrajzi színhelye mindaddig, amíg az amerikai területiális vizeket tiszteletben tartják, az amerikai kormány részére kizárólag német—angol kérdést képez. Egyébként az amerikai kormány örködni fog, hogy Németország a buvárhajó háboru ügyében tett összes ígéreteit betartsa.

Krisztiania. A német buvárhajóknak norvég vizeken való működéséből és norvég hajóknak elsüllyesztéséből kifolyólag, a norvég és német kormányok között tárgyalások vannak folyamatban. A német kormány garantálta, hogy a német tengeralattjárók a norvég vizek érintése nélkül mennek a Jeges tengerbe, de a dugárut szállító norvég hajókat, miként a többieket, elsüllyesztik.

London. A Times e hó 8-iki newyorki jelentése szerint a washingtoni angol nagykövet az U 53 megérkezésének hírére az illetékes miniszteriumba ment, ahol azonban a tengerészeti hatóság kijelentette, hogy nincs ok a tengeralattjárónak másnemű kezelésére, mint amilyenre bármely hadihajó, mely idegen kikötőbe befut, igényt tarthat.

A buvárhajó kapitánya látogatást tett a flottaállomás parancsnokánál. Elmondotta, hogy az ut eseménytelen volt, csak a tenger volt viharos. Az ut 17 napig tartott.

Newyork. Hivatalos körökben fölmerült az a kérdés, van-e Németországnak az amerikai Atlanti-óceán amerikai partján támaszpontja tengeralattjáróink részére. Az igazságügyminisztérium kijelentette, hogy erre nézve semmiféle bizonyítéka sincs. A tengerészetiügyi minisztérium megintette a szikratáviróállomások, hogy lezárják őket, ha nem alkalmazkodnak a cenzúrához és a meglévő egyéb szabályokhoz. A szikratáviróállomások parancsot kaptak a tengerészetiügyi minisztériumtól, hogy tartóztassanak fel minden táviratot, amelynek közlése nem kívánatos. Creaves admirális, a torpedóflottilla parancsnoka kijelentette, hogy az ő tisztjei egyértelműen azt mondják, hogy szombaton csak egy tengeralattjáró, valószínűleg az U. 53 operált. Torpedóvadászahajók hasztalanul kutatták át hétfőn a vizeket, hogy a Kingston gőzös személyzetét keressék. A tengernagy azt hiszi, hogy ezek az emberek egy kelet felé menő hajóra szálltak s hogy a hajónak megtöltötték megmentésüknek dróttalan távirattal való jelentését. Creaves admirális kijelentette továbbá, hogy ő Newportból való elutazásakor az U. 53 szándékairól semmit sem tudott. Ő csak a Westpoint gőzös vészjelzéséből tudta meg, hogy a tengeralattjáró megtámadja a kereskedelmi hajókat. A haditenge-

részet körében azt hiszik, hogy a tengeralattjárónak szombaton kifejtett tevékenysége óta hiánya van lövészerben.

Az a hír, hogy az Atlanti Óceán partján a tengeralattjáróknak támaszpontjuk van, egyre több helyen merül fel. Tegnap arról is beszéltek, hogy a György-zátonynál (a Cod hegy-nyulványtól délre) szintén van támaszpont. A Sámson nevű torpedóvadászahajó azt a megbízást kapta tegnap, utazzék a Buzzard-öbölbe, mert híre jár, hogy a közelében tengeralattjáró hajót láttak.

A Camerona és Frederick VIII. hajóktól dróttalan távirat érkezett, amelyben jelzik, hogy utban vannak Newyorkba, de a megszokott hajóutat messziről megkerülik.

Hága. A német buvárhajók működéséért, valamennyi amerikai hajós-társaság beszüntette forgalmát.

Ferdinánd oláh király Brassóban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Öt hétfőig voltak az oláhok Brassó urai. A környéken szerzett információkból, katonai és közgazdasági személyiségek nyilatkozataiból sikerült összeállítani ennek a szomorú öt hétfőnek a történetét.

A második román hadsereg, amelynek egyes részei most uttalan hegyek közt menekülnek a mieink elöl, már a román hadüzenet előtt két héttel, augusztus 15-én, a törösvári szorosától északra mintegy 16 kilométerre teljes hadikészültségben várta a parancsot a támadásra. Augusztus 30-án meg is jött a parancs. Az utolsó menekülő vonat hétfőn délelőtt hagyta el Brassót. Ez vitte Burg Kornél határrendőrségi kapitányt, dr. Pap főrabbit, Mon evan gelikus lelkészt és az utolsónak maradt közigazgatási tisztviselőket. A vonat mögötti drossina haladt a pálya megrongálásának feladatával. Jellemző az oláh hadvezetésre, hogy az öt heti megszállás alatt még csak kísérletet sem tettek a pálya helyreállítására, pedig a brassófogarasi vasutvonal katonai szempontból, az utánpótlás miatt is nagyon fontos.

Brassóban a kiűrés után is maradt 18.000 ember, legnagyobb részét oláh, de nem felel meg a valóságnak, mintha a szász és a magyar lakosság az utolsó emberig elhagyta volna a várost.

Hétfőn délután elült a csatazaj, amely reggel óta riasztott, az éjjel folytonos ágyuzással telt el, kedden délelőtt aztán, nehogy a város ágyutüzbe kerüljön, kiküldték Fabricius Frigyes dr. és-Bujulescu Gusztáv dr. polgárokat a város meghódolásának üzenetével. A választ a lakosság a Fellegvár-téren várta meg. Darvári oláh ezredes minden jót ígért és kérvéssel utóbb két zászlóaljnyi haderővel be is vonult a városba. A csoport jobbára graniesárokából állott. Az új városparancsnok első intézkedése az volt, hogy katonáival keresztül-kasul kutattatta a várost, majd őrségeket állított föl a fontosabb pontokon. A főőrség a Fellegvár-téren volt. Az ezredes jelentése nyomán mind több és több oláh katona szállta meg a várost, hogy aztán se vége, se hossza ne legyen az átvonuló csapatoknak.

Az első napok dermedtségét csakhamar mozgalmas élet váltotta fel a városban. A megszálló sereg nem bánt rosszul a lakosság-

gal, sőt az első időben élelmiszereket is osztott ki közöttük. Színájából Brassóba tették át a főhadiszállást s Ilescu tábornok a román trónörökösrel együtt állandóan ott tartózkodott. A román király mindössze kétszer volt a városban, a királyné egyszer sem. Az általános nagyörömből sietve vették ki részüket Take Jonescu, Filipescu, Priklovszky orosz főkonzul és a háboruspárti politika egyéb kitünőségei, akik a király látogatása idején Bratianu miniszterelnökkel élükön jöttek Brassóba.

Ilescu tábornok, vezérkari főnök, a város legelőkelőbb polgárait tuszokként maga köré gyűjtötte, s fölvaltva ott tartotta őket a szállásán, úgy, hogy a polgárok valóságban inspekciós szolgálatot teljesítettek körülötte. Az oláh uralom mindvégig gyanakvó és óvatos volt. A város fölött a fölszabadító harcok előtt tolytonosan repülők cirkáltak. Pusztá megjelenésük is nagy ijedséget keltett, s ilyenkor órákra kiürültek az utcák. Megtörtént, hogy a főőrség is elhagyta helyét és a pincékbe menekült.

Mig az első időben meglehetősen szigorúsággal tartották fenn a rendet, a nagyszabedényi csata után napirenden volt a fosztogatás. A tisztikar is szívesen fordult meg a magukra hagyott magánlakásokban, amelyek teljes kifosztásukat csak úgy kerülhette el, hogy a mieink rajtaütése tulságosan gyorsan történt. A berendezések így is legnagyobb részét elpusztultak, mert az oláh katonák barrikádokat emeltek belőlük az utcákon.

A nagyszabedényi vereség egyszeriben megváltoztatta Brassó életét. A román katonai és polgári hivatalok, élükön a hadiszállással, fútvást hagyták el a várost. Ekkor tombolt a fosztogató düh a leghevesebben. Az oláh katonák megrohanták az üzleteket és magánlakásokat. Különösen a cipőboltok szenvedtek sokat. A fosztogatók között egy-egy pár lábbeliért veres verekedések voltak. A lakásokból különösen az ágyneműt elvették és vitték a lövészárkokba. Mint most kitűnt, a hadköteles férfiakat nem hadimunkára hajtották, hanem hadifoglyokként Romániába küldték, a nyugtalanító közvélemény megtévesztésére. A gyár- városban és a magyar negyedben gyujtogatás is volt, de aránylag kevés ház pusztult el. A vízvezeték és a villamossági műveket csak az utolsó napokban robbantották fel.

Péntek este az apáca-erdei nagy vereség után fejtetőre állt Brassóban minden. A lakosság visszahúzódott házaiba s az ablakok mögül figyelte az eseményeket.

A csataterőről jövő sebesült szállítmányok látása nagyon rossz hatással volt a harcban induló erősítő csapatokra. Ezek húzódoztak az előremenéstől és követelték, hogy hátrább levő biztosabb állásokba vonuljanak vissza. De kifejezett parancs volt, hogy Brassót minden vereség árán tartani kell. Megtörtént tisztek elmentéses parancsa alapján, hogy az erősítő csapatok órákon át ácsorogtak Brassó utcáin és nem tudták: előre menjenek-e, vagy vonuljanak-e vissza a tüzéséggel, amely végtáiban jött vissza a csataterőről. Az utcákon összehalldott a katonai kocsiforgalom. A trénoocsikról és a mozdonyokról legráltak a kocsisok és a katonák elmenekültek. Ez a kocsitábor a tábori vasúttal együtt a mieink kezébe került. Közben a vert sereg egyes részei már elérték a város szélét, fölsviták magukba az erősítéseket és utolsó támadásra indultak, amely aztán az utcai harcokban forgácsolódott el.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazulról érkező hír-lap. Az „ARADI KOZLONY”-t a táborban minden szívesen olvassák.

Rablógyilkosság áldozata a vingai háztulajdonos?

(Gyanúsított az aradi rendőrségen. — Az első nyomok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Tavrof Miklós vingai háztulajdonos eltűnése mára egy szenzációsan titokzatos bűntényé válnak. Csak pár nappal ezelőtt jelentették, hogy a Marosból hétfőn délelőtt egy idősebb embernek hulláját fogták ki, melyben Tavrof Miklósról ismertek hozzátartozói. Megirtuk azt is, hogy a hullán külerőszak nyomai voltak felfedezhetők, és azt is, hogy a törvényszék vizsgálóbírója elrendelte a hulla felbontását, a mely azonban nem tudta megállapítani határozottan, hogy a hullán talált hatalmas ütések bűnös kezektől származnak-e. A rendőrségen az ügyet tegnapig úgy kezelték, mint egy egyszerű eltűnést, s amikor Tavrof hullája előkerült, valószínűnek tartották, hogy öngyilkosságról van szó. *Ma már azonban minden amellett szól, hogy az öreg Tavrof Miklós egy elvetemült ember áldozata, aki körmöntött ravaszssággal előkészített rablógyilkosságot hajtott végre.* Nagyban folyik a rendőrség büntügyi osztályán ez irányban a nyomozás és egy gyanúsítottat már őrizetbe is helyeztek.

Tavrof Miklós, hatvanöt éves jómódú ember volt, akinek Vingán háza s földje van. Pár évvel ezelőtt Aradra költözött Tavrof Sebestyén aradi nagyiparoshoz, akinek a Nagyvárad-ut 10. számú házában nagy cipésműhelye van. Az öreg embert az egész környék ismerte. Allandóan jókedvű, tréfálkozó, intelligensebb ember volt, akit mindenki szeretett. Hat nyelvet beszélt, kitűnő gazdaember volt és olvasottságáért, jó modoráért mindenki hamar megbarátkozott vele. Fiával lakott együtt s mindig boldognak érezte magát. Az utóbbi időben már nem foglalkozott semmivel, csak néha, fia kérésére ment be a városba kisebb bevásárlásokat eszközölni.

Körülbelül két hónappal ezelőtt egy hétfői napon korán reggel hét órakor ment el hazulról, zsebében négyszáz koronával. A pénzt fia adta, hogy egyik munkását, aki bent lakik a városban, fizesse ki. Az öreg elment és azóta nem tért vissza. Hirt sem hallottak róla, míg holtteste a Maros habjaiból elő nem került. Tavrof Sebestyén apjának eltűnése után másnap bejelentette az esetet a rendőrségen, ahol sehogysem tudta megmagyarázni atyjának nyomtalan eltűnését. Megmondta, hogy

öngyilkos nem lehetett,

mert soha senkinek nem panaszkodott és boldogan élte öreg napjait. Azt is elmondotta a nagyiparos, hogy azt sem gondolná, hogy apja elutazott volna, mert nem volt kihez és utjának sem lett volna semmi értelme, miután itthon nagyon megelégedetten élt. Nem kényszerítette rá, hogy itt, nála éljen, Vingán háza van, ott is lakhatott volna. Ő a saját kívánságára költözött be Aradra.

A rendőrségen kutattak az öreg ember után, de senki sem tudta még csak nyomát sem megmondani az öreg ember rejtélyes utjának. Tavrof Miklós utóljára egy Tóth József nevű cipő felsőrész készítővel beszélt, akinek a Weitzer János utca 8. számú házában van műhelye. Azon a bizonyos hétfő reggelen, amikor az öreg elment hazulról, első útja ebbe a műhelybe vezetett. Itt fia műhelyének dolgait sürgette meg, azután avval távozott innen, hogy megy, siet, mert még sok dolga van. *Hogy innen hová s merre ment és hogy mikor és hogyan került a Marosba, az egyelőre a tovarohanó habok titka.*

Az eltűnt öreg háztulajdonos fia pár nappal ezelőtt, szombaton este a Weitzer János-utca 8. számú házában levő műhelyben volt. Mikor innen eltávozott, a kapuban egy régi ismerősével találkozott. Az illetőt még Vingáról ismeri, ott nőtt fel és aztán került Aradra. Az apja többször említette, hogy találkozott vele és hogy ez pénzt kért tőle. *Rovott multu ember, aki pék is és pincér is volt már, de legtöbbször állás nélkül csatangolt.* Most katonaruhában állott a kapuban. Tavrof Sebestyén ráismert és megszólította.

— Hát maga mit keres itt, mióta van Aradon? — kérdezte Tavrof Sebestyén.

A katoná hirtelen elvörösödött s zavart kusza feleletet adott. Azt mondta, hogy csak két nap előtt jött meg Wolhyniából, a harctérről és most egy leányt vár. Ezután egy finom keztyűt kínált eladásra, majd tegezni kezdte, holott mikor utóljára látták egymást, a katoná még gyerek sorban volt, Tavrofnak pedig már meg volt az üzlete. Különösnek tetszett az Tavrof előtt s azt csodálta leginkább, hogy a katoná nem mert szemébe nézni s egyáltalán látszott rajta, hogy nem örült a vizitálásnak. Eleinte azonban nem is foglalkozott az esettel, de másnap eszébe jutott, hogy apja többször elmondta, hogy találkozott vele és hogy pénzt kért tőle. Ekkor jutott eszébe, vajjon

nem-e ez az ember tette el láb alól apját, miután pénztől megfosztotta?

Hétfőn Tavrof Sebestyén épen a rendőrségre indult, hogy elmondja a különös találkozást és hogy felhívja a rendőrség figyelmét a gyanús emberre. Utközben találkozott egy detektívvel, aki hozzá akart menni, hogy értesítse, hogy egy hullát fogták ki a Marosból és menjen nézze meg és állapítsa meg, nem-e az apja az illető. A detektívvel kocsiba ültek s nyomban kimentek a hullához, akiben, a fiu azonnal felismerte apját.

A hulla arcának jobb oldalán hatalmas ütéstől származó nyom tátongott, az arcnak ez az oldala egészen be volt horpadva. Ezenkívül a hulla kezén is ütéstől származó nyomok voltak. Tavrof ezek után a rendőrségre hajtott és elmondta vingai ismerősével való találkozását és kijelentette, hogy

biztosnak tartja, hogy apja rablógyilkosságnak esett áldozatul,

mert eltakintva a külső sérülési nyomoktól a hulla ruhájának zsebei ki voltak forgatva s a zsebekben semmi sem volt, annak ellenére, hogy apja négyszáz koronát vitt magával, hogy egy munkást fog kifizetni, de a munkás műhelyének tájékán sem járt.

A büntügyi osztályon Beretz Ferenc rendőrkapitány, az osztály főnöke vette kezébe az ügyet, azonnal mozgósította detektívjeit, akik a katonát, kinek nevét, egyelőre a nyomozás érdekében nem közölhetjük, ma délelőtt előállították. Az illető, mint fentebb említettük, a fiatal Tavrofnak azt mondta, hogy most jött, csak pár nap előtt a harctérről. Ma délutánra már kiderült, hogy ez nem igaz, mert már hétnapok óta Aradon tartózkodik. Sőt tudnak a rendőrségen arról is, hogy pár hét előtt kisebb kávéházakban és vendéglőkben nagy mértékben költözkedett, ellenére annak, hogy keresete

nincsen. Természetesen mindent tagad és egyelőre a rendőrségen nem is várnak tőle vallomást, míg a súlyosabb bizonyítékok meg nem kerülnek. Most csak alibiját fogják vele igazoltatni, ez azonban eddig *sehogy sem megy.* Mindig ellentmondásokba keveredik. Egy-két nap azonban valószínűleg meghozza majd az eredményt.

Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste Tavrof Sebestyént, aki apjáról a következőket mondotta:

— Arról, hogy atyám öngyilkos volt, szó sem lehet. Ezt nemcsak én mondom, ezen a véleményen vannak mindazok, akik apámat ismerték. Mindig jókedvű volt és meg volt mindene és élni, úgy, olyan boldogan, ahogy ő élt, nagyon szeretett. A gyanum az, hogy apámat az az ismerőse, akit a rendőrségen is bejelentettem, *elcsalta valami kis kocsmába, majd innen egy lakásra, ahol végzett vele és holttestét éjnek idején a Marosba dobta.* Nagyon meglehet, hogy ez a gyanum be fog igazolódni, de ha nem is, az egyszer bizonyos, hogy valakinek véres a keze apám véréből. Hogy kinek, arra most csak a zugó habok adhatnak meg a választ.

Sirás és jajgatás. (Négy oszlopban Románia felé.)

— Távirati tudósítás. —

Bern. A Times nagy feltűnést keltő vezércikkében a következőket írja Románia katasztrofális helyzetéről:

— Mint az erdélyi operációk megindulásakor megirtuk, abban a pillanatban, melyben a központi hatalmak ezen a harctéren sikert érnek el és a Havasalföldre vivő utak felé közelnek, ez a hadszíntér elsőrendűvé válik és hatását éreztetni fogja a dunai műveletekre is. Sajnos, amit mint lehetőséget emlegettünk, most mint bizonyosság jelenik meg előttünk, Falkenhayn sikerrel végrehajtott offenzívája után. Az oláh erőknek vissza kellett vonulniok, részben a tulerő, részben pedig a német hadvezetés stratégiai fölénye miatt.

Uj katonai helyzet állott elő. Az oláh erőknek minden áron meg kell akadályozniok a havasokon való átkelést, melynek kieroszakoltsa a legelső feladata lesz a központi hatalmaknak, amelyek *négy oszlopban irányítják csapatukat Románia felé.* Reméljük, hogy az oláh erőknek sikerül a hegyi átjárókat mindaddig tartani, míg orosz segítség nem érkezik, különben Románia délnyugati része a legsúlyosabb helyzetbe kerül és előállhat az az eset, hogy Havasalföld el lesz választva a Moldvától.

A havasi szorosokon való átkelés veszélye nemcsak lokális jelentőségű Romániára, hanem erősen befolyásolná a dunai román-orosz műveleteket is. Ha az ellenségnek sikerülne az átjárók megnyitása, biztosra vehető, hogy az ellenséges operációk kibővülnek egy dunai akcióval. El lehetünk készülve arra, hogy a német hadvezetés Bulgáriából a Dunán keresztül is megindítja támadásait. Ezzel kritikus helyzetbe kerülhetnek a nyugatromániai seregtek, amelyek valószínűleg *kénytelenek lesznek a fővárost védő helyzetükből kimozdulni.*

Az általános helyzetet nem lehet kedvezőnek mondani. Az oláh hadsereg helyzete annál kellemetlenebb, mert a geográfia a központi hatalmaknak kedvez, akik műveletük alapjáról minden irányban egy központból sugárzóan intézhetik előnyomulásukat, míg az oláh hadsereg számtalan részre van tagozva az ország földrajzi helyzete szerint.

A déli Macedóniában lezajló események titétlenül a tehermentesítést előzzék, azonban

a riemet hadvezetés nem végez tatarozó munkát a hadszíntereken, nem von el támadó erőket a védekezésre, hanem erőteljesen halad stratégiai céljai felé. Műveleteinek alap gondolatától csak akkor térne el, ha kényszerítő erőkel állana szemben. Ezeket a kényszerítő erőket minél előbb működésbe kell hozni: az orosz segítő hadak alakjában, különben ránk nézve nagyon kedvezőtlenül alakulhat a balkáni hadjárat.

Menekülők áramlása — hazafelé.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Nap-nap után érkeznek hírek a szövetséges csapatok diadalmas erdélyi előnyomulásáról s a románoktól megszállott terület elfoglalásáról. Alig öt hétig bitorolhatták a betörők Erdély szent földjét s kényszeríthették menekülésre a földönfutóvá tett lakosságot. A román invázió azonban vége és soha többé nem fog megisméltódni. Néhány nap: és hazautazhatnak az erdélyiek, akik — hála a szövetséges hadseregeknek — csak rövid ideig ehették a hontalanság keserű kenyerét.

Erről, tegnap hivatalos irás is érkezett. A belügyminiszter tegnap reggel a következő táviratot küldte Baross Ferenc dr. és Kintzig János főispánokhoz:

„Az erdélyi hadműveletek kedvező alakulása folytán előbbi lakhelyeikről gyalog, vagy szekeren menekült, még utban levő erdélyi lakosság további menekülésére ok nem lévén, felhívom méltóságodat, sziveskedjék intézkedni, hogy a kormányzatára bízott törvényhatóság területén gyalog, vagy szekeren átvonuló menekültek utjukat az elhelyezésükre kijelölt vármegyékbe ne folytassák, hanem lehetőleg mostani állomásukon, vagy ahhoz közelfekvő helyen várják be azt a küszöbön levő időpontot, mikor előbbi lakhelyükre való visszatérésük lehetővé válik, amiről értesítést fognak kapni. Egyben felhívom, sziveskedjék a szóban forgó, utban levő menekültek számát táviratilag bejelenteni“.

A távirat örvendetesen erősít meg bennünket abban a hitünkben, hogy Erdély valóban nemcsak ideig-óráig, hanem véglegesen felszabadult és a lakosság nyugodtan térhet vissza néhány nap múlva otthonába.

Természetesen a miniszter sürgőnye nem jelenti azt, hogy a menekültek már ma hazamehetnek, mert hiszen addig, amíg megfelelő katonai és közigazgatási intézkedések nem törtettek, a belső hadművelési területre nem léphetnek. A menekültek tehát most még csak megállanak utjukban, de a visszafelé való áramlás csak újabb értesítés esetén kezdődhetik meg. Erre vonatkozólag a belügyminiszter tegnap a városzó és a megyéhez ezt a távirati rendeletet küldte:

„Tudomásomra jutott, hogy egyre-másra érkeznek Erdéllyel szomszédos vidékekre oly erdélyi menekültek, akik anélkül, hogy belső hadművelési terület átlépésére jogosító eldöntött utazási okmányok birtokában volnának, az ellenséges betörés alól felszabadult előbbi lakhelyükre visszatérni kívánnak. E menekültek legtöbbje utolsó tartózkodási helyének előjárósága által kiállított valamilyen igazolvánnyal van ellátva, holott az előjáróságok ismétlen nyomatékosan figyelmeztetve lettek, hogy hadművelési területek átlépésére jogosító igazolványok kiállítására nem jogosultak. Minthogy erdélyi menekülteknek előbbi lakhelyükre való visszatérése iránt a szükséges előkészítések nélkül ezidő szerint intézkedés még nem tehető, a hatóságok figyelmeztetendők, hogy területükön elhelyezett menekülteket visszautazásra ne bátorítsa, mert felületes eljárásukkal a hadművelési terület határára a vonatról leszállított

menekülteket, valamint a róluk való gondoskodásra be nem rendezett hatóságokat súlyos veszélybe juttatják“.

HIREK. LEGUJABB.

Reggel 2 órakor érkezett.

Amerika még nem döntött a buvárhajókról.

Washington. A Reuter-ügynökség jelenti: Lansing államtitkár Wilson elnökkel Longbranchban tartott konferenciájáról visszatérve kijelentette, hogy az Egyesült Államok kormánya még nem döntött amaz eljárás fölött, amelyet az Atlanti Óceán nyugati részében folyó új buvárhajó kampány ügyében követni szándékszik. Az egész kérdés tekintetében még folyik a vizsgálat. Más forrásból eredő hírek szerint Wilson elnök számos táviratot kapott, melyekben oly akciót kívánnak, mely megakadályozza a támadások megisméltődését.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti szikratávirattal New-Yorkból: Wilson a német tengeralattjáróknak amerikai parton folytatott tevékenységéről kijelentette, hogy a kormány természetesen mindenekelőtt bizonyosságot akar szerezni az összes tényekről, hogy ezek teljesen tisztázódjanak és hibás adatok bele ne csusszanak. Az ország nyugodt lehet. A német kormány megtartja az Egyesült Államoknak tett ígéreteit — mondotta a elnök — s nincs jogom most kétségbe vonni, hogy a német kormány kész teljesíteni ígéreteit.

Bernstorff német nagykövet így nyilatkozott: Németország megígérte, hogy tengeralattjáró háborúját a cirkáló-háború szabályainak megfelelően fogja folytatni. Németország mindig megtartja ígéreteit.

Nőket sorozó bizottságok Szilisztriában.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Érdekes tudósítást kapott egy bécsi lap arról, hogyan éltek az oláh katonák Szilisztriában, mielőtt a bolgár és német csapatok kikergették onnan őket.

Mesélik — mondja a tudósítás — hogy a szilisztriai erősségekben már a háború előtt is, de különösen az ostrom alatt hajmeresztő jelenetek játszódtak le. A tisztek orgiákat rendeztek, a melyekhez a hölgyeket Bukarestből szállították. A háború kitörésekor a bukaresti nőknek el kellett tűnniök. A tisztek azonban vadállatias módon segítettek magukon. Szavahihető tanúk bizonyítják, hogy miként. Az egyik esküvel erősítette meg a következő valomást: A várból minden este őrségek kerekedtek föl: nőszerező őrségek. Szilisztriában és Aidimirban bevonultak a házakba s bajonettel kísérték a leányokat az utcára, a hol sorakoztatták őket. Az őrség vezetője gyújtó világánál minden leány arcába tekintett: ez volt a sorozás. Csak a csinosabbak ütötték meg a mértéket. Ezeket azután feltűzött szuronnal városokon és falvakon keresztül a várba cipelték. Ott másodszor kerülték sorozásra. A tisztek kizárólag világosságánál szemügyre vették áldozataikat... Siránkozás és jajveszékélés mitsem használt.

Szilisztria s a környékbeli falvak lakosságának fele a föld alatt lakott. Am magában a

várban — szinte úgy hangzik, mint egy közepkori rablólovag várról szóló ballada — hajnalhasadtáig folyt a dárúdó, a tánc és az ivás és még azon a napon is, amelyen az ágyuk már menydörögtek Tutrakánál, a szilisztriai várban szólt a zene. E vad dőzsölésnek csak akkor szakadt vége, amikor a Duna hullámai már a tutrakáni holttesteket sodorták oda. Ebben a pillanatban Szilisztria is elesett. Nem is kellett külön ostromlásához hozzáfogni. Szilisztria elesett magától, elesett, mint egy részeg — a részeg vár. Szilisztria.

Az oláh tisztek általában nem valami nagy sztratégák és nemesak a haditudományokban nem volt sohasem kellő jártasságuk, de még az illemtudásban sem. A haditudományok nem érdekelték őket, ehelyett szívósebben foglalkoztak asszonyokkal — elsőbbséget adva a különféle külföldi sanzonettek és félvilági nőnek —, lovakkal és vadászattal. Emellett nagy parasztok voltak és maradtak a legtöbbben maig, akik sehogysem tudták a tisztes viselkedést megtanulni. A klasszikus példaképek egész légióját lehetne erre vonatkozólag felhozni.

Falkojáno tábornok, akinek Szilisztria védelmében nagy szerepe volt és aki magasra kiemelkedett az oláh főtiszték átlagából, egy alkalommal szemlét tartott csapatainál. Egyszerre csak észreveszi, hogy az egyik kapitány az orrát töri. Közönséges emberi és szükséges szokás ez és nem is szokás erről tudomást venni másnak. Falkojáno tábornok azonban mégis tudomást vett a kapitány orrtöréséről, ment azt a vitéz katona a köpenye ujjával végezte. Odaintette magához.

— Kapitány ur, — szólt rá a tábornok — nincsen önnek zsebkendője?

Feleletül a kapitány selyemzsebkendőt vont elő a zsebéből. Kisült, hogy a kendőt kimélni akarta s azért használta inkább a köpeny ujját.

Más csapatrészeknél is voltak ilyen esiszótlan viselkedésű tisztek, akik még a legelőkelőbb személyiségek jelenlétében se tudtak magukon uralkodni. Néhai Károly király meglátogatta egy alkalommal a bukaresti pirotechnikumot és annak parancsnoka, Hepitesz őrnagy jelentést tett a királynak. Jelentéssel közben azonban úgy viselkedett, mint mikor a szatócs a vevőnek a portékát dícséri. Tulhangosan beszélt és a kezeivel egyre hadonászott. A királyt ez láthatólag idegesítette és nyugtalanná tette. A király háta mögött álló udvari személyek hiába integettek Hepitesznek, hogy ne gesztikuláljon, az az intéseket csak biztatásnak vette és tovább is szelmalmoskodott a kezeivel. Végül a király elvesztette a türelmét, a kezével legyintett az őrnagy hadonászó kezei felé és rászólt franciául:

— N'agitez pas avec les mains! Ne hadonásson a kezeivel!

Az incidens miatt a király meg is kurtította a látogatást és ingerülten távozott a pirotechnikumból.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Lukács Sándor díjnokot az aradi m. kir. állami jószágigazgatóságnál ideiglenes minőségű kezelővé a marosvásárhelyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz kinevezte.

— **A rokkant katonáknak.** Aradvármegye főispánjához a rokkant katonák részére a következő újabb adományok érkeztek: Viktória takarékpénztár Arad 1000, Opécska község lakossága 8074, Bradeán Athanasz dr. Mária-radna 100 korona.

— **Halálozás.** Nemes Renike, október 12-én fiatal életének 5 évében rövid szenvedés után elhunyt. Temetése 13-án, délután 3 órakor lesz az izraelita temető halottak házából.

LEGUJABB.

Erkezett reggel fél 3 órakor.

Elpusztult az oláh hadsereg harmadrésze.

Stockholm. Bukaresti hivatalos jelentések szerint október 4-ig halottakban és sebesültekben az oláhok száznegyvenötezer embert vesztek; az oláh hadseregnek több, mint harmadrészét.

Stockholm. Remiből jelentik: Pénteken az automobilon kikocsizó román királynő ellen merényletet követtek el. Egy néptanító Mauser-pisztolyból többször rálőtt, de nem találta el. Elfogták és beigazolódott, hogy háborús tébolyban szenved.

Budapest. A Pester Lloydnak jelentő Szófiából Herczeg Géza: A rahovói ütközetben monitorjaink közül a Kőrös és a Bodrog különösen kitűntek. Az előbbinek Böhm, az utóbbinak Rodmis sorhajóhadnagy a parancsnoka. Legénységük szintiszta magyar, a Tisza, Duna, Balaton mellett. Nyolc óránál tovább állottak el-

lenséges keresztűzben, noha több találat érte a hajót, nem lettek harc-képtelenek, tovább kitartottak és dolgoztak.

Lugano. A Secolo írja: A román parlamentet bizonytalan ideig nem hívják össze.

Köln. A Kölnische Zeitungnak jelentik Berlinből: A semleges országokból terjesztett híresztelések, hogy Oroszországgal való külön béke állítólag küszöbön áll, teljesen alaptalanok.

Lugano. A Corriere de la Sera jelentő Szalonikiból: Ujabb orosz csapatok megérkeztek.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelentő: A német vízi repülőgépek október 10-én virradóra Konstanz kikötőjében eredményesen bombáztak egy orosz torpedónaszádót.

— **Poincaré a gyilkosok kitüntetője.** Konstantinápolyból jelentik: Poincaré francia köztársasági elnök Essad pasának a becsület-rendet személyesen tűzte a mellére. A török lapok hevesen kikelnek Poincaré ellen, hogy gyilkosokkal, rablókkal, uralkodójuk ellen lázadókkal cimborál és azokat ki is tünteti.

— **Temetés.** Ma délután temették őszinte és igen nagy részvét mellett özvegy Hirschl Zsigmondnét, aki 91 éves korában hunyta le szeméit örök álomra. A megboldogult matróna épügy, mint néhány éve elhunyt férje, általános tiszteletnek és szeretetnek örvendett, mert hosszú életében minden nemes és magas eszmének, hazafias akciónak, szegények támogatásának és gyámolításának részese volt. Számtalan alapítvány hirdeti néhai Hirschl Zsigmondnak és ma eltemetett nejeének nemes szívet és fenkölt gondolkodását és példás életüknek ezért osztályrészükül jutott mindaz a megbecsülés és megüszteletés, amit polgárok adhatnak polgártársuknak. Előkelő aradi és fővárosi családok állották körül a koporsót, a kiknek gyászában őszintén osztozik Arad város egész társadalma. Kopp János, az Aradmegyei Takarékpénztár főtisztviselője anyósát gyászolja az elköltözöttben.

— **A kiadóhivatal levélszekrénye.** Az Aradi Közlöny kiadóhivatala, hogy megkönnyítse az apróhirdetések feladását és az apróhirdetések rovatban történő levelezést, egy igen praktikus intézkedéssel siet a közönsége segítségére. A kiadóhivatalnak bejárójánál levélszekrényt helyezt el, amelybe az apróhirdetést feladó be-dobhatja egy borítékba tett szöveget és a hirdetésért járt és bélyegben lerótt díjat és ezáltal a személyes elintézés szükségtelessé válik. Ugyancsak ebbe a levélszekrénybe dobhatják bele azok, akik az apróhirdetésben kért választ akarják megadni, vagy pedig levelezésüket akarják lebonyolítani. A kiadóhivatal naponta ötször veszi ki a leveleket, úgy, hogy a gyors és pontos elintézés feltétlenül biztosítva van.

— **Menekültek kerestetnek.** Dávid István, Brassó megye, Pinkereó községi bíró keresi Köpe Istvánt és családját, kiknél gyermeke maradt. Értesítést kér Perjámos 386. sz. alá.

— **A megyei rokkantak segélyalapja javára Ópécska községben gyűjtött adományok.** Baross Ferenc dr. főispánhoz küldött adományokat mutatjuk ki. Egy aradmegyei község derék román polgárai siettek a harcúterén rokkanttá vált hősök sorsán segíteni adományaikkal, akik vérük hullásával védték meg édes hazánkat. Az adományokat Momák Flóris gyűjtötte és az ő buzgalomát dícséri a szép eredmény. Adakoztak: Barb Demeter 100 korona, Momák Flóris 100 korona, Hornei Szofia 50 korona, Vertács Manó 100 korona, Ciacslány Miklós dr. 50 korona, Novák Aurél dr. 100 korona, Puta István 100 korona, Igrisan Trifan 50 korona, Siklován Ilés 50 korona, Moldován Manó 200 korona, Szelezsán Manó 100 korona, Puta Manó 150 korona, Akony Javán 100 korona, Akony Demeter 100 korona, Ponta György 100 korona, Dimitrie Ponta Trifon 100 korona, Pálakás György 80 korona, Siklován Maxa 100 korona, Vertács Akony Tanaszie 50 korona, Puta Gyinu 50 korona, Ponta György 300 korona, Fránkl Emil 100 korona, Puta György 50 korona, Barb Mihály 50 korona, Moldován Tena 100 korona, Mara George 100 korona, Petrisor Toma 100 korona, Vertács Dimitrie 200 korona, Siklován Áron 50 korona, Hegyes Mátyás 100 korona, Kelemen Pál 100 korona, Akony Gyinu 100 korona, Ponta Demeter 50 korona, Tamasdán Mita 100 korona, Drágos Stéva 100 korona, Ponta Stéva 50 korona, Ponta Arsa 100 korona, Hajás Mátyás 60 korona, Siklován Stéva 50 korona, Kiss Lajos 60 korona, Mezei Efrém 100 korona, Ponta György 50 korona, Siklován György 100 korona, Kiss József 30 korona, Jolzity Demeter 200 korona, Ponta Stefán Mánya 150 korona, Mara Ilie 100 korona, Gázsó Pál 50 korona, Ponta Mita Vaszi 100 korona, ifj. Puta Manó 100 korona, Mára János 100 korona, Tamasdán Vasza 200 korona, Konez Lajos 30 korona, Tamasdán Áron 100 korona, Laza András 100 korona, Zsunkán János 50 korona, Drágos György 50 korona, Tyeretyán Traila 50 korona, Puta Demeter 200 korona, Szelezsán Áron 100 korona, Petrisor György 50 korona, Csatlós János 50 korona, Mezei Mihály 100 korona, Muntyán Demeter 200 korona, Drágos Miklós 50 korona, Igrisan Traján 200 korona, Laza István 100 korona, Moldován Julianna 50 korona, Tamasdán János 100 korona, Milosovics György 100 korona, ifj. Eliás Adolf 100 korona, Zsunkán Miklós 100 korona, Ponta Efrém Trifon 100 korona, kisebb adományok 1104 korona. Az adományok összege 8074 korona.

— **Árverés a vasúton.** 1916. évi október hó 19-én délelőtt 24 darab üres hordó, 7 köteg vesszőkorás, 1 láda papirszalvéta, 10 láda pótkávé, 1 üres koffer, 1 köteg fenyődeszka, 1 csomag tükörfej, 1 koffer ruha, 1 baromfikosár, 1 láda huspótlék, fognak nyilvánosan, bírósági eljárásan kívül a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés, valamint az azonnali elszállítás kötelezettsége mellett, elárvereztetni.

— **Segítsük a menekülteket.** Aradvármegyében elhelyezett erdélyi menekültek részére Baross Ferenc dr. főispánhoz a következő adományok érkeztek: Apáti-i községi jegyző újabb gyűjtése 96 korona, Máriaradnai főszolgabíró gyűjtése 187 korona, Borossebes és Vidéke Fogyasztási Szövetkezete 200 korona. Fránkl S. József aradi fakereskedő egy vagon tüzfát ajánlott a menekültek részére.

— **Az Arad-Hegyaljai Vasút téli menetrendje.** Az Arad-Hegyaljai Mótros Vasút október 15-én már téli menetrendjével bonyolítja le forgalmát. A személyvonatok Aradról—Pankotára és Máriaradnára indulnak: reggel 5:30, 7:40, 10:30, 12:50 percek; délután 2:35 és 5:00 órák. Pankotáról és Máriaradnáról Aradra érkezik reggel 7:34, 9:39, 12:29, délután: 2:52, 4:35 és 7:10 percek. Aradról—Györökig indul este 6:30 percek, Györökről—Aradra érkezik reggel 5 óra 25 percek.

— **Adományok.** Öz. Hirschl Zsigmondné halála alkalmából 7 dédunoka a polgármesteri hivatalban 70 koronát adományozott szegény gyermekek között való kiosztásra.

— **Koszorúmegváltás.** Megboldogult Capdebó Géza koporsójára szánt koszorúmegváltás címén hadi célra adakoztak: Öz. Korbuly Gézáné 50 korona, báró Mandorff Gézáné 50 korona, Korbuly Domonkos 25 korona, Korbuly Géza 25 koronát. Rendeltetésre fordítom dr. Mülek Lajosné. — Néhai öz. Hirschl Zsigmondné ravatalára szánt koszorú megváltása címén Steinitzer Jenny urhölgy 25 koronát juttatott az aradi nővédelmi hivatalnak.

— **A hölgyközönség figyelmébe ajánlom** dus választékú kosztümszövet-raktáramat. Varga Káimán női szabó, Arad, Deák Ferenc-utca 39. I. emelet. 4958

TANÜGY.

Nem épít a város új iskolát.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny már több alkalommal emlékezett meg arról a tervről, amely egy második polgári leányiskola felállítását sürgeti. Arad város egyetlen polgári leányiskolája ugyanis — mint tudvalevő — az utóbbi évek folyamán már nem volt képes elhelyezni a tömegével jelentkező tanulókat, úgy, hogy Kellner Károly tanfelügyelő jelentésére a közoktatásügyi miniszter leiratot intézett a városhoz egy második polgári leányiskola felállítására tárgyában. A város a maga budgetjének keretében nem képes a második polgári leányiskola felállítására, mert ezzel újabb súlyos terheket venne magára s épen ezért ilyen értelemben már feliratot is küldött a kultuszminiszteriumhoz, amely azonban a felállítást mégis a város kötelességévé teszi.

A város iskolaszéke több ízben foglalkozott már ezzel az ügyvel, amelynek megvitatására egy szűkebbkörű bizottságot küldött ki. A bizottság Kovács Vince dr. kultúránácsnok elnökele alatt ma délután ülést tartott, amelyben megvitatták azokat a dolgokat, amelyeknek révén a második polgári leányiskola felállítása a város újabb megterhelése nélkül lehetséges.

A bizottság amaz álláspontra jutott, hogy tekintettel arra, hogy a város a maga költségén egy második polgári leányiskola felállítására és annak fentartására nem képes, javasolja, hogy az iskolaszék a város közgyűlése útján olyan értelmű felterjesztést intézzen a kultuskormányhoz, hogy az iskolát a saját hatáskörén belül állítsa fel, illetőleg létesítse. Kimondotta, hogy a létező három polgári iskolát — két fiú és egy leány — hajlandó állami kezelésbe adni át, teljes felszerelésükkel, berendezésükkel, terheivel, előnyeivel és jövedelmeivel együtt, s ennek fejében hajlandó a jelenlegi statusquo alapján annyi pénzzel járulni további fentartásukhoz, mint amennyit az iskolákra jelenleg is fordít.

A bizottság szükségesnek tartja a második leányiskola felállítását és ha az állam felállítja, akkor a város ingyen telket ad, a szükséges épületeket megépíti, ha a kultuskormány az építkezéshez szükséges összeg annuitásait biztosítja.

A bizottság ilyen értelemben tesz jelentést az iskolaszéknek, amely szombat, e hó 14-én

délután foglalkozik ezzel az ügyel. Mint értesültünk, az Iskolaszék elvben már eddig is elfogadta a bizottságnak ily értelmű tervét, a mennyiben ahhoz véglegesen hozzájárul, a közgazgatási bizottsághoz terjeszti fel a kultusz-kormányhoz való továbbítás végett. Nagyon természetes, hogy a továbbiakban már a közoktatásügyi kormányé az utolsó szó.

(—) Iskolaszéki ülés. Arad város községi iskolaszéke október hó 14-én, szombat délután fél 4 órakor a városház emeleti kistermében rendes ülést tart a következő sorrenddel: 1. A közművelődési tanácsnok jelentése az 1916/17. iskolaév megkezdéséről és kapcsolatosan tett elnöki intézkedésekről. A kiküldött bizottság javaslata a második polgári leányiskola létesítése tárgyában. 3. Simon Karoli, Czeiler Gizella igazgatónök és Urszics Darinka tanítónő három havi szabadságot kérnek. 4. Indítványok.

SPORT.

+ **ATE: AMTE.** Érdekesnek ígérkező sportesemény lesz vasárnap a AAC. Török Gábor utcai sporttelepén, ahol az Aradi Torna Egylet és az Aradi Munkás Testedző Egyesület csapatai mérkőzést rendeznek. A két rivális csapat vállalkozása mindig nagy érdeklődést keltett az aradi sportkedvelő közönség között, ami ma sem maradhat el, mert a győzelem mind a két részről nyílt titok. A tavaszi szezonban mind a két csapat kitűnően szerepelt, amit a fővárosi csapatokkal szemben elért eredmények is bizonyítanak, mind a két csapat jelenleg is kitűnő formában van. Az ATE-nél a szorgalmas tréning, míg az AMTE-nél pedig az őszi mezőnyben NAC. elért 8:0 és a SzAK ellen 2:0 győzelem mutatja, hogy az AMTE tavaszi formájából semmit sem veszítve élvezetes játékkal fogja szórakoztatni a sportkedvelő közönséget. A mérkőzés feldolgozását biztosítja Steinhübl Zoltán (Temesvár, Kinizsi.) bíró. A mérkőzés vasárnap délután, azaz 15-én három órakor lesz megtartva. Buffet. Fedett tribün.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= **Allatvásár Pankotán.** Varjassy Lajos polgármester közhirre teszi, hogy az erdélyi menekültek állat állományának eladása Pankota községben folyamatban van s naponta több ezer szarvasmarha kerül eladásra.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. október 13-án pénteken:

B) Bérlet. **3 a kislány.** B) Bérlet.

Operette 3 felvonásban.

Kezdeté 8 órakor.

A szerkesztésért felel:
Rudnyánszky Endre távollétében:
Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltéskert nem vállalunk felelősséget.)

Nemes Jenő és neje szül. Kohn Józsa fájdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy egyetlen, drága gyermekük

RENIKE

f. hó 12-én reggel 5 órakor, életének 5-ik évében, rövid, de kínos szenvedés után jobblétre szenderült.

Temetése f. hó 13-án d. n. 3 órakor lesz az izr. halottas házból. 5348

Nyugodjon békében szegény fiatal lelke. Pihe-nése osanás, drága emléke áldott legyen.

HOMONCULUS.

ARADI KÖZLÖNY

1916. évi október hó 1-től új előfizetést nyitottunk az Aradi Közlöny-re.

Előfizetési árak:

Helyben:

Egész évre	28 K. — fill.
Fél évre	14 " — "
Negyed évre	7 " — "
Egy óra	2 " 40 "

Vidéken:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	16 " — "
Negyed évre	8 " — "
Egy óra	2 " 50 "

Tessék mutatványszámot kérni.

Mai naptól / elsőrendű

juh hus levesnek

gulsnak, mely a marhahust pótolja, mélyen leszállított áron, valamint naponta friss vágású bárányhus

kapható Krámer Béla

hentes és mészáros, Karolina- és Re-renc-tér sark (Brunnauer-tér.) 1322

20961—1916. k. h.

Hirdetmény.

A korpá és a takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalomba hozata tárgyában kelt 2780—1916. M. E. számú kormányrendeletet, a következőkben teszem közhirre:

Korpát, köles-takarmánylisztet, köleshéjat, olajpogácsát, cukorszörpöt, (melasse-t) szárított répaszéletet, valamint szárított moslék és törkölyfélét sem magukban, sem állandó táplálkozásra alkalmas más anyagokkal keverve, vagy takarmányozásra alkalmas módon feldolgozva másként, mint a ministerium 2966—1915. M. E. számú rendelete alapján (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi augusztus hó 10. napján megjelent 184. számában) alakított korpaközpont közvetítésével forgalomba hozni nem szabad.

A malomváltat annak, aki a 2117—1916. M. E. sz. rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi július hó 1. napján megjelent 148. számában) 7. §-ában megszabott örlési tanúsítvány alapján kizárólag saját házi és gazdasági szükségletére örlötet, az ezen örlésből származó korpát kiszolgáltatni, ha pedig azt az örlötést átvenni nem kívánja, a Korpaközpont utján forgalomba hozni köteles.

Az ezen §. alapján átvett korpát az átvető csak saját állatának takarmányozására használhatja fel, s ha bármi okból ily célra fel nem használhatná, azt szintén csak a Korpaközpont közvetítésével adhatja el.

Az 1. §-ban felsorolt ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár rendes minőség mellett mm-ként (100 kg.) tisztaságra a következőkben állapítjuk meg:

Az ipari termékek vagy hulladékok métermézsáncénti legmagasabb árai: Korpá K 20. Köles takarmányliszt K 26. Köles héj K 16. Repepogácsa K 80. Vadrepepogácsa K 80. Napraforgómag pogácsa K 40. Gomborkamag pogácsa K 40. Tökmag-pogácsa K 45. Lenmag-pogácsa K 40. Kendermag-pogácsa K 20. Keményítőgyári szárított tengeri-moslék K 82. Keményítőgyári szárított burgonya-moslék K 19. Szárított sörtörköly K 26.

Ezeket a legmagasabb árakat, melyek magukba foglalják a rakodóállomáshoz való szállításhoz és a berakásnak költségeit is, zsák nélkül, készpénzfizetés mellett történt berakás esetére kell érteni s ezek az árak egyaránt vonatkoznak egy belöldi mint külföldi származású nyers anyagok feldolgozásánál előálló termékekre és hulladékokra.

A jelen rendelet életbelépésével hatályukat veszítik a ministeriumnak a korpá forgalomba bocsátásának szabályozásáról 2966—1915. M. E. szám alatt és a takarmányozási célokra szolgáló ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár megállapításáról és ezen árak előállításának, azaz forgalombahozásának és

Hírának szabályozásáról 4185—1915. M. B. szám alatt kiadott rendeletei, (l. az utóbbit a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 18. napján megjelent 267. számában, kivéve a 2960—1915. M. E. számú rendeletnek 8. és 7. §-ában, valamint a 4185—1915. M. E. számú rendeletnek 1. §-ában foglalt, a Korpaközpont megalakítására vonatkozó rendelkezéseket, amelyek azzal egészítettnek ki, hogy amennyiben a Korpaközpontba az említett §-okban megállapított létszámon felül több tagnak kiküldése válna szükségessé, az iránt a földmívelésügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértéssel intézkedik.

Arad, 1916. szeptember hó 14.

Green, főkapitány.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppe“ folyadék és „Peppe“ hintőpor segítségével.

Szárít! . . . Szagtalanít!!

Peppe folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppe hintőpor 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ara használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat nyernek a

Doré fogpaszta

használatával Nem csak a szájüreget deszinficálja, utólsó igen kellemes. Ara egy porcellán-szelencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJOS ÁRPÁD

gyógyszerháza Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Magyarázsal szemben.)

Uraságok és kereskedőurak figyelmébe Hadifoglyoknak

nagyobb mennyiségű téli vattás kabátok és nadrágok, alsó trikóruhák és munkásbakkancsok kaphatók 35 koronától 50 koronáig párja. Nagyobb rendeléseket ezen cikk elkészítésére elvállal olcsó árban. 5011

Herzfeld Gyula,
Aztalos Sándor utca.

23437—1916. kh.

Hirdetmény.

A földmivélségügyi miniszter ad. 4402/III—A. 3. számú rendeletével közölte, hogy a kiürített erdőterület vármegyék, valamint azok a vármegyék, melyeken keresztül a kiürített területekről származó hasított körmű állatok áthajtatnak, ragadós szájszáj- és körömfájással fertőzöttek lévén, fenntartják a veszély, hogy a menekülő állataival ezt a nagy mértékben ragadós betegséget az országban szét hurcolják.

Közhírré teszem és a gazda-

közönséget figyelmeztetem, hogy a kiürített erdőterület vármegyéből elhajtott hasított körmű állatok hajítás közben ki voltak téve a szájszáj- és körömfájással való befertőzésnek, minek folytán azokkal elővigyázatosan kell bánni.

A ragadós szájszáj- és körömfájás szétterjedésének megakadályozása végett az ilyen hasított körmű állatokat más hasított körmű állatoktól legalább 8 napig elkülönítve kell tartani s ezen idő alatt azokat más hasított körmű állatokkal közösen legeltetni nem szabad. Ha az illető állatokon a ragadós szájszáj- és körömfájásra utaló tünetek mutatkoznak, arról azonnal jelentést kell tenni a községi előljáróságnak.

Arad, 1916. évi október hó 3.
Grein, főkapitány.

A főter legforgalmasabb helyén

Andrássy-tér 8. számú

házon egy kisebb

üzlethelyiség

azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22.

22153—1916. kh.

Hirdetmény.

Nap-nap után elfordul, hogy az éjjeli órákban cselédek lesznek a rendőrkapitányi hivatalhoz bekísérve, kik az utcán csavarogva, korcsmákban, kávéházakban, férfiak és katonák társaságában mulatva találtak.

Mintán a városi cselédrendfentartási szabályrendelet 18. § értelmében este kapuzárás után, vagyis szeptember 29-től április 24-ig 9 órán tul, április 24-től szeptember 29-ig pedig 10 órán tul a szolgálat és közérkölciség szempontjából cselédeknek az utcán tartózkodni tilos s mintán a cseléd törvény 30. § a értelmében a gazda köteles ügyelni arra, hogy cselédje erkölcsös életmódot folytasson, figyelmeztetem a cseléd tartó gazdákat, a legszigorúbban ügyeljenek arra, hogy cselédek kapuzárás után éjjelente az utcákon, korcsmákban ne csavarogjanak, mert a csavargáson ért cselédek, akik helyben illetőséggen nem bírnak, a kiszabott büntetésen kívül Aradról el fognak toloncoltatni, a cseléd tartó gazdák pedig a szabályrendelet értelmében büntetett fognak.

Kivételt képez az, ha a cseléd színházba vagy mozgófénykép-színházba megy, vagy sürgős ügyben, pld. betegség miatt orvoshoz, vagy valamely sürgős izenet elhozatala vagy elvitele céljából tartózkodik az utcán s e célból a gazdájától írásbeli engedéllyel bír.

Arad, 1916. szeptember hó 20-án. Grein, főkapitány.

22650—1916.

Hirdetmény.

A m. kir. Ministeriumnak a hus és zsirfogyasztás korlátozása tárgyában kelt 3101—1916. M. E. rendeletét a következőkben tesszem közhírré:

Szarvasmarhát, sertést, juhot, ugyszintén kecskét korra való tekintet nélkül a hét két napján, és pedig kedden és csütörtökön — kényszerűség vagy kényszerleszúrás szükségét kivéve, — vágni vagy leszurni tilos.

A kényszerűség vagy kényszerleszúrás szükségét, ha csak lehetséges előzetesen különben pedig a vágás, (leszúrás) megtörténte után haladéktalanul a községi előljáróságnál (polgármesternél) be kell jelenteni. A hét két napján és pedig szerdán és pénteken hus akár nyers akár feldolgozott, (főtt, sült, füstölt, sózott, stb.) állapotban forgalomba hozni. Ugyanezek a napok tilos ételeknek kiszolgálására szolgáló üzletekben és üzemekben (fogadók, vendéglők, egyleti jellegű és más étkező helyek stb.) hus felhasználásával készülő ételeket előállítani vagy kiszolgáltatni.

Hus a jelen rendelet értelmében a marhának, borjunak sertésnek juhoknak, kecskének, lónak, házinyulnak, szárnyasnak és vadnak emberi táplál. ózásra felhasználható minden része, kivéve a gyors romlásnak kitett belső zsiger részeket. Husnak tekintendő az említett husnemüekből előállított huskonzerv és hentesáru is.

A hétnek a 2. §-ban nem említett napján az ugyanott említett üzletek és üzemek egy érkezésre egy személynek legfeljebb egy husételt szolgáltatnak ki.

Mindenemű bel, — ezen szakasz szempontjából — husételnek számít. Hétfől napokban a 2. §-ban említett üzleteknek és üzemeknek tilos olyan ételket előállítani vagy kiszolgáltatni, amelyeknek előállításához zsír, (sertészsír, vaj, növényzsír, növényi olaj vagy emberi élvezetre alkalmas bármely más zsiradék vagy olaj) felhasználása szükséges.

A 2. és az 5. §§-ok rendelkezései alól a belügyminiszter egészségügyi szempontból kórházak és egyéb gyógyintézetek egyes ápolójai javára, kivételeket engedhet.

Aki a jelen rendeletet vagy a hatóságnak a jelen rendelet alapján kibocsátott rendelkezését megszegi, az, amennyiben cselekedete súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s két hónapig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Az 1. §. tilalma ellenére vágott (leszurt) állat tekintetében a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkövetsésként van helye.

Ez a rendelet 1916. évi szeptember hó 25. napján lép életbe.

A jelen rendelet életbeléptetésével a husfogyasztás korlátozásáról 1915. évi július hó 3. napján 2357—1915. M. E. sz. a. kiadott rendelet (l. a. Budapesti Közlönynek 1915. évi július 4. napján megjelent 153. számában) hatályát veszti.

Arad, 1916. szeptember hó 24. Grein, főkapitány.

A szépségápolás titka a felhasznált szépitőszerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitünő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arc enőcse. Kis tégely 1 kor. Nagy tégely 1.80 k.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy tégely ára 1 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 1 kor. 50 fillér.

Rozsnyay Serail Arcpora. Lehető finomságu. Crém, fohér, rózsas és testszilnekben. Egy dob. ára 1 korona 50 fillér.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvírág, Ibolya, Lohdu bal orgona, piros róza, Serail. Uvegje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél. 1845

Rozsnyay Mátyas gyógy-szertárában Arad, Szabadság-tér.

Értesítés!

Az „**IBOLYA DORÉ**”

készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban kerülnek forgalomba: Ibolya Doré-crém egy tégely K 1.50, Ibolya Doré-szappan 1 darab K 1.50, Ibolya Doré-tej 1 üveg 1.50, Ibolya Doré-hőlgypor 1 doboz K 1.50.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt oármely haját vagy hajszót a legszébb állanó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mozdni,

a „Melogen”. Ára 2.40 korona.

Szőrvesztő-Depilator. E kitünő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmasítlan szőrt aró, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt oxvetlen eltávolítható. — Ára utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád**

ARAD, Andrássy-tér 22. sz. Alapított 1896. évben az Aradmegyei Közközlöny szerkesztésével.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.
Minden szó hirdetés ár 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.
A vastagabb betűkkel kiírt szavakat alakuzással kell jelezni.
A legkisebb hirdetés ára 30 fillér.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
Hirdetéseket délután 1/2 óráig vesszünk fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„Elvált menyegynak”
sürgős levele van, kérem azonnal átvenni.
5349

Egy vidéki

szolid és bájos fiatal úri leány feltétlen tisztességes ismeretségét keres egy idősebb nemeslelkű úri embernek, ki csekély keresést teljesítené. Annak örökre hű és halás lenne. Leveleket „Szolid” jellegre a kiadóba, lapban jelleve kér.
5350

Ellátás.

Teljes ellátást keres kereskedő, úr. úri családnál, fürdőszoba használatát, lehetőleg a belvárosban. Cim a kiadóhivatalban.
5340

Alkalmazást keres.

Angol-írás elő ruha varrást előzőn elvállaló hű varró nő Thököly Imre-utca 5.
5316

Reklám

katona, aki a gazdaság minden ágában járatos, állást keres. Cím: Lappányi László, Dohány-u. 1.

Egy

vegyeskereskedésben jártas segéd, állást keres. Cim a kiadóban.

Alkalmazást nyer.

Irodai teendőikben jártas leány azonnali belépésre kerestetik. Hubert, Szabadság-tér 8.
5345

Fűszerkereskedés segédet

keres azonnali belépésre Ehrenfeld Ignác fűszernagykereskedő, Arad.
5348

Boltüzemlő és kifizető

felvétetik Hanzs drogeriában.
5351

Egy ekt. fűtő kerestetik.

Cim: Edelspancher u. 15/17.
5338

Villanyaszerelő.

kik lakásberendezések színórozását értik, azonnali felvétetnek, legalább 6 havi munkaidőre. Ajánlatok a Makói Villamos-telep címűre Makóra küldendők.
5328

Irodai

gyakorlattal bíró, gyors- és gépirásban jártas kisasszony, helybeli irodában alkalmazást nyer. Ajánlatok „Szorgalmas” jellege alatt a kiadóba kéretnek.
5325

Egy ügyes író

kifutónak nyomdánkban felvétetik.

Felügyelők

erélyes fellépésű egyént keresünk. Lehet nyugdíjas altiszt, ocsodór. Bővebbet a kiadóhivatalban.
7000

Nyomdász-tanulónak

felvétetik két fiú, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Kiadó lakás.

Kiadó

műhelynek vagy raktárnak igen alkalmas 2 helyiség. Bővebbet Newman Testvérek városi irodájában.
5049

Három utcai

Árvári szobából álló II. emeleti lakás, Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnali kiadó. Bővebbet a házfelügyelőnél.

Kiadó
idősebb urinő részére butorozott szoba. Cim a kiadóhivatalban.
5341

Gyógyászat.

Angol

fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Üzletek.

Jóforgalmu üzlet

azonnal eladó. Bővebbet Erzsébet-körút 2., vendéglő.
5324

Andrássy-tér 8.

számu házban egy kisebb üzlethelyiség azonnali kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám.

Vétel és eladás.

Használt butorok eladók

Purgly Lajosné-utca 107.
5342

Közz-kályha eladó

Bercsényi Miklós-utca 48.
5343

Táberi dobozok,

leveles-do, levelek és papírnak nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság-tér 1. Telefon 308.
601

Fűtőt, vagy szett szalonba és szór megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban.
5352

Egy keveset használt

plüssök, bon és karmantyú eladó. Andrássy-tér 25., IV. lépcső, I em., 29. a.
5300

Egy alig használt egyenáramú

2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Tűllá eladás.

Az Acsev. alvácál erdőüzlet megkezdi tűzf. termékeinek eladását. Sokejtmentes bükkszász waggontételekben megrendelhető az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak erdőüzletvezetőségénél, Arad, József főherceg-ut 22., földszint.
4366

Különféle.

Médiumok

és különleges szinpadai művésznöket nagy eredménnyel ingyen kiköpez Stampfi Gusztáv, Mikos Kelemen-utca 24.
5339

Az Anusol

aranyér-kupokát mindenben pótolják a Haemorrhoidal-kupok, azonos összetételűk folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad.
12

Özvesz irógépek

felszerelési raktára és javító-műhelye Salmcs-utca 2. Telefon 11-41. Irógép-üzlet.
4701

Hehs Vasas chinabera.

Suverén szer vérzegénység, sápkór, szédülés, a vérzegénységből eredő idegbajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Páratlan vérképző és vérjavító. Biztos óvszer malárius fertőzések és minden infekcióból eredő meg-betegedés ellen ugy felelőtelnek, mint gyermekeknek. Ára 2-68 kor. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy Irodában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

8855—1916.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város igazoló választmánya által összehívott 1916. évre érvényes legűbb adót fizetők névjegyzékét az 1886. évi XXI. t.-e. 29 §-a értelmében ok-

tóber hó 1-től 15-ig terjedő 15 nap a városháza I. emeletén lévő hivatalos helyiségemben közszemlére kiteszem azzal, hogy abba bárki betérlinhet és ellene a közszemlére kitétel ideje alatt Arad sz. kir. város állandó bíráló választmányához címezve hivatalomnál beuyjtandó írásbeli felelkezésével élhet.

Arad, 1916. október 1.
Varjassy, polgármester.

7916—1916.

Hirdetmény.

A kávéközpont által megállapított legmagasabb kávéárak október hó 16-ig terjedő időben nagyban és kicsinyben a következők: Robusta 9-10—9-20. Sant Jáva 9-70—10-70. Kék kávé 11—12-10. Maragógip kávé 12—13-10. Pörkölt kávé 12—13-10. Finom pörkölt kávé 13-20—14-50.

Arad, 1916. október 5.
Varjassy, polgármester.

Öz. Szalkai Arminné

hímző és fehérnemű üzlete, előnyomda Arad, Weitzer János-u. 13. (Főpostával szemben.)

Női és férfi, gyermek kelengyék, intézeti és kórházi fehérneműk, legfinomabb anyagból, szines és fehér hímzések, fehérnemű varrások olcsó árban készülnek. — Úri leányok fehérnemű varrás, hímzés és szabás tanítására felvétetnek.
2418

19647—1916.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a m. kir. Ministerium 2660—1916. M. E. sz. rendeletével az „Olaj és Zsiradékügyi Bizottság” megalakítása tárgyában a következőképp rendelkezett:

A magyar szent korona országainak növényi és állati olajokkal és zsiradékokkal való ellátására zsiradékügyi bizottság alakították. A bizottság megalakítása iránt a kereskedelemügyi miniszter intézkedik.

A bizottság eredményes működése céljára a kereskedelemügyi miniszter elrendelheti, hogy az említett cikkek termelésében és fogyasztásában érdekeit vállalatok üzemét ellenőrizze és evégből az üzleti könyvekbe és levelezéseibe is betekintsen.

A bizottságot ebben a működésében az érdekelte vállalatok kötelesek teljes mértékben támogatni.

Aki az elrendelt bejelentést nem teljesíti, vagy a bizottságnak az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezéseit meg nem tartja, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kizárást követ el, és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Green, főkapitány.

Permetező-javítások,

Patent kutszivattyuk,

Patent borszivattyuk,

Patent tűzifecskendők,

Patent kályhacsövek,

a legnagyobb fűtőanyag megtakarítással

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyu készítője

Arad, Rákóczi-utca 27.

ARADI NYOMDA R. T.

ARAD,

József főherceg-ut 22. szám.

TELEFON 151. SZ.

A nyomda

készít mindenféle üzleti és egyéb nyomtatványt és pedig:

levélpapírt,	árjegyzéket,	valamint:
borítékot,	levelezőlapot,	eljegyzési értesítőt,
számlát,	továbbá:	esküvői meghívót,
memorandumot,	falragaszt,	névjegyet,
jegyzéket,	rőlapot,	gyászjelentést,
cégekártyát,	könyvet,	belépti jegyet, stb.

üzletes és csinos kivitelben, méltányos árban.

A könyvkötészet

elvállal a szakmába vágó munkát olcsó és jó kiállításban.